Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראָשען | היינט 10 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 255 | Łódź, Sroda 4 listopada 1931 r. | נייַנטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מיטוואָך כ״ד מרחשון תרצ״ב | № 255

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פעטריקאַווער 21, טעל. 224-71

ווייטערדיגער עדות־פערהער

די בעשולדיגונגען פון וואַרשעווער פרעסע-רעפערענט

אכטער טאג פון גרויסען בריסקער פראצעס

וואַרשאַ, 3 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָררעספאָנדענט). אַלס ערשטער עדות איז היינט אויסגעהערט געוואָרען דער פּשאַדאָווניק קישקא פון מיעכאָווער פאָוויאַט. ער דערצעהלט: דעם 26. יוני האָט מען מיר מיטגעטיילט, אַז דער דעפּוטאַט באַגינסקי האָט צונויפגערופען אַ מיטינג, אויף וועלכען ער האָט נישט געהאַט קיין ערלויבניש פון דער אַדמיניסטראַטיווער מאַכט. דער דאָזיגער מיטינג האָב איך פונאַנדערגעטריבען און קיינער האָט זיך נישט אַקעגענגעשטעלט, נאָר דער דעפּוטאַט באַגינסקי האָט געדרופען, אַז דאָס איז אַנ׳אוּנרעכט, דעמזעלבען טאָג נאָכמיטאָג איז פאָרגעקומען נאָך אַ מיטינג אין לובאַזשיץ. אויף דעם דאָזיגען מיטינג האָט דעפּ. באַגינסקי געדרופען, אַז די בעפעלקערונג זאָל מאַסענוויז אַנטיילנעהמען און קראָקאָווער קאָנגרעס און זאָל

מיטנעהמען שטעקענס, ווייל זיי קענען צונויץ קומען,

ווייטער האָט דער דעפּוטאַט געזאָגט, אַז אין לאַנד רעגירט דער מאַרשאַלעק, וועלכער האָט אַ „בושיק", און איז אַ משוגענער. אין אויסלאַנד שרייבט מען אַרטיקלען, אַז „אַ משוגענער שטעהט בראש פון אַ 30־מיליאָניגען פאָלק. ביי דעם קראָקאָווער קאָנגרעס האָב איך בעקומען אַ בעפעהל נישט צו דערלאָזען צו קיין אַוואַנטורעס, דער דעפּ. באַגינסקי איז דעמאָלט געגאַנגען בראָש פון אַנ׳אָרקעסטער און געפיהרט די בעפעלקערונג קיין קראָקא.

אַדוו. גראַליגסקי: פון וואַנען האָט איהר געוואוסט, אַז די מיטינגען זענען אומלעגאַלע?

עדות: זיי זענען נישט געווען אָנגעמאָלדען.

— ווי לאַנג דינט איהר אין דער פּאָליציי?

— פון יאָהר 1918.

— צי זענען פריהער די דעפּוטאַטען־מיטינגען שטענדיג אָנגעמאָלדען געוואָרען?

— ניין, ערשט זייט דעם יאָהר 1929.

דאַן גיט ערקלערונגען דער פּאָליציי־פּשאָדאָווניק טשאָכאַן.

— בעת איך בין געווען קאָמענדאַנט אין סקאַלאַ, הינטער איצאָוו, האָט מען מיר מיטגעטיילט, אַז אימיצער האַלט אָן אַ מיטינג, אויפ׳ן מאַרק. איך האָב לעגיטימירט דעם הער און ס׳האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז דאָס איז געווען דעפּ. באַגינסקי, איך האָב געפרעגט, צי דער מיטינג איז אָנגעמאָלדען געוואָרען אין דער סטאַראָסטווע און איך האָב בעקומען אַנ׳ענטפער, אַז אַלס דעפּוטאַט איז ער נישט פערפליכטעט צו מעלדען מיטינגען, איך האָב דעריבער דעם מיטינג פונאַנדערגעטריבען.

אין דעם מאָמענט געהט פּראָקוראָר ראָוזע צום ריכטער־טיש און דערלאַנגט אַ צעטעלע, אַז דער מיטינג איז געווען אַנ׳אונלעגאַלער.

אַדוו. גראַליגסקי: איך פרעג דעם געריכט,

צי ס׳איז פערהאַן אַ געזעץ, אַז דעפּוטאַטען־מיטינגען מוזען אָנגעמאָלדען ווערען אין דער פּאָליציי

דער פּאָליציי־פּשאָדאָווניק זשילינסקי דערצעהלט, אַז ער האָט בעקומען אַ בעפעהל נישט צו דערלאָזען צו קיין מאַניפעסטאַציעס אין טאָג פון קראָקאָווער קאָנגרעס, ווען ער האָט געוואָלט איינהאַלטען די פויערים, וואָס זענען געפאָהרען צום קאָנגרעס, האָט דעפּ. באַגינסקי געשריגען: „האָט נישט קיין מורא פאַר דער פּאָליציי, איך בין פאַר אַלעם פעראַנטוואָרטליך", איך האָב נאָכאַמאָל געבעטען, אַז זיי זאָלען זיך פונאַנדערגעהען, דעמאָלט האָבען זיך געהערט געשרייען: „האָט נישט קיין מורא פאַר דער פּאָליציי, זאָלען זיי שיסען, מיר וועלען געהען אין פייער". איך האָב דעריבער ווייטער נישט אינטערווענירט.

פּאָרזיצער: צי האָט איהר געהערט באַגינסקיס ראָדע.

— ניין, איך בין קיינמאָל נישט געווען אויף יענעם מיטינג.

דאַן קומט אַריין דער עדות יוזעף שווידער, אַ פויער פון מאַרשאָוויץ. ער זאָגט: פיל געדענק איך נישט, איך געדענק נאָר אַז ער האָט גערעדט און גערעדט, אַז פּילסודסקי האָט בעגעל אין קאָפּ, אַז מ׳זאָל נעהמען אַ שטעקען און אַ שטיק ברויט, און געהען קיין קראָקא.

דער פּאָרזיצער לייענט די ערקלערונגען פון עדות ביים אויספאָרשונגס־ריכטער, וועלכע שטימען נישט מיט די איצטיגע

— אַלזאָ ווי איז געווען, פרעגט דער פּאָרזיצער

— איך ווייס נישט

מ׳האָט מיר דאָס פאָרגעלייענט אין גערינכט און איך האָב אונטערגעשריבען

אַדוו. שומאַנסקי פרעגט, ווי דאָס איז געווען ביי דעם דאָזיגען ריכטער

עדות: ווען איך בין אַריינגעקומען אין צימער, האָט דער ריכטער אָנגעהויבען עפּעס צו לייענען וועגען שטעקענס.

אַדוו. שומאַנסקי בעט אַריינצוטראָגען אין פּראָטאָקאָל, אַז דעם עדות האָט מען געלייענט די ערקלערונגען און דער פערהער האָט געדויערט 10 מינוט.

פון די ווייטערדיגע ערקלערונגען פון די עדות, שטעלט זיך אַרויס, אַז געהענדיג קיין קראָקא האָט נישט ער און נישט זיינע בעקאַנטע געהאַט מיט זיך קיין שטעקענס.

דאַן קומט אַ צווייטער פויער באַווראַט.

פּאָרזיצער: וואָס געדענקט דער עדות?

עדות: ס׳איז געווען אַ פערזאַמלונג אויפ׳ן פעלד אין מאַרשאָוויץ, ס׳האָט גערעדט דעפּוטאַט באַגינסקי, איך האָב געהערט, אַז ער האָט געזאָגט, אַז פּילסודסקי האָט בעגעל אין קאָפּ, איך האָב געהערט, אַז ער האָט געהייסען נעמען שטעקענס און געהען קיין קראָקא.

דאַן ווערט נאָכאַמאָל אויסגעהערט דער עדות פּאָליציאַנט אָבאָרעק דער פּראָקוראָר ראָוזע זעהט אויס איז נישט צופרידען וואָס די פויערים געבען אַנדערע ערקלערונגען ווי די פּאָליציאַנטען פרעגט: אפשר וועט איהר מיר ערקלערען, פאַרוואָס די עדות פון דאָרף געבען אַנדערע ערקלערונגען ווי די פּאָליציאישע עדות

עדות: דאָרפישע מענשען רעדען שטענדיג עטוואָס אַנדעריש

אַדוו. בערענסאָן מאַכט אויפמערקזאַם, אַז די עדות פערשטעהען בכלל נישט וואָס דאָס איז

„אַ נאָגעל אין קאָפּ"

דאַן גיט ערקלערונגען דער עדות סאָבאָלעווסקי ער זאָגט, אַז אויפ׳ן וועג קיין קראָקא, האָט די פּאָליציי געוואָלט פונאַנדערטרייבען די פויערים, וועלכע האָבען זיך בעקלאָגט פאַר׳ן דעפּ׳ באַגינסקי. דער לעצטער האָט ערקלערט, אַז מ׳דאַרף זיך האַלטען רוהיג.

די דאָזיגע ערקלערונג פון אַ בעשולדיגונגס־עדות שטעלט נישט צופרידען דעם פּראָקוראָר, וועלכער זאָגט.

— דער דאָזיגער עדות האָט בעת דער אויספאָרשונג אַנדערש גערעדט...

אַדוו. שומאַנסקי פרעגט: איהר האָט אַמאָל געהערט צו „וויזוואָלעניע" און איצט

— צו ב. ב.

דער עדות גיט דאַן ערקלערונגען, וועלכע זענען אַלע גינסטיג פאַר דעפּ. באַגינסקי

פּשאַדאָווניק דאָמאַנסקי פון סטראָמין, ער האָט געהערט ווי דעפּ. באַגינסקי האָט געזאָגט אין זיין רעדע: „אויב דו ווילסט פויער, אַז דו זאָלסט נישט צאָהלען קיין הויכע שטייערען און זאָלסט נישט אויסהאַלטען קיין בעאַמטע בחנמ׳דיגע פרעסערס, פאָהר אויפ׳ן קראָקאָווער קאָנגרעס". דער עדות האָט דעמאָל פונאַנדערגעטריבען דעם מיטינג און באַגינסקי האָט אויפגעהערט צו רעדען, זיינע לעצטע ווערטער זענען געווען. „ס׳וועט זיך ענדיגען מיט דער דאָזיגער אונגעזעצליכקייט, אַז אַזאַ פּאָליציאַנט קומט און טרייבט פונאַנדער אַ דעפּוטאַטען־מיטינג. דעפּוטאַט באַגינסקי האָט אויך פערטיילט אויפרופען.

דער פּאָרזיצענדער פרעגט: צי דער עדות האָט נישט געלייענט די אויפרופען. דער עדות נעהמט אַרויס אַנ׳אויפרוף, וועלכען ער האָט געהאַט מיט זיך, דער עדות לייענט דעם אויפרוף, וועלכער האָט א זעהר שאַרפען אינהאַלט

אַדוו. גראַליגסקי: צי האָט דעפּ׳ באַגינסקי געזאָגט, אַז מ׳דאַרף ענדיגען מיט די דיקטאַטאָרען אָדער מיט די סעקוועסטראַטאָרען.

עדות: מיט די סעקוועסטראַטאָרען, וועלכע נעהמען שטייערען.

צום עדות־שטענדער געהט צו דער לייטער פון פרעסע־רעפעראַט און רעגירונגס־קאָמיסאַריאַט ה׳ קריגער, די פערטיידיגער פערלאַנגען, אַז ער זאָל שווערען, ער רעדט זיך אָבער באַלד אויס, אַז ער וועט לייענען פון ציטאַטען, ער הויבט אָן צו רעדען, אָנהויבענדיג פון יאָהר 1929

האָט זיך אין דער פרעסע אנגעהויבען א קאמפּס־טאָן.

מ׳האָט אָנגעהויבען צו דרוקען אַרטיקלען פון אַ דעמאַגאָגישען כאַראַקטער, מיט ידיעות, וועלכע האָבען געקענט אַרויסרופען אונרוהען, מ׳האָט געשריבען וועגען אַנ׳אַטענטאַט, קאָרופּציע, מ׳האָט גערופען צום קאַמף, צום שלאַכט, צו בעזייטיגען די סאַנאַציע און צו שאַפען אַ פויערים־ און אַרבייטער־רעגירונג, אַזוי האָט זיך געפיהרט די פרעסע פון פּ־פּ.ס. ביז די פויערים־ריכטונגען.

ווען ס׳איז פערשאַרפט געוואָרען דער קאַמף פון דער אָפּאָזיציע אין פּאַרלאַמענט, איז דער טאָן פון דער פרעסע געוואָרען נאָך שאַרפער.

דער עדות רעדט העכער אַ שעה, ער לעזט פאָר גאַנצע פראַגמענטען, אַרטיקלען און אַפילו בעריכטען פון די רעדעס פון ליבערמאַן און זשולאַווסקי און פון די רעדעס וואָס זענען געהאַלטען געוואָרען אויפ׳ן קראָקאָווער קאָנגרעס, ער דערמאָנט אויך ציטאַטען פון די דיכטער ווירסקי און טובים.

דער פּאָרזיצער פרעגט: ווען האָט דער שאַרפער טאָן פון דער פרעסע דערגרייכט דעם קולמינאַציאָנס פּונקט?

עדות: ביז׳ן 14. דעצעמבער, ווען עס זענען פאָרגעקומען די בלוטיגע געשעהענישען, פון דאַמאָלס אָן איז דער טאָן געוואָרען אַ רוהיגער.

פּראָקוראָר: ווער איז געווען גענעראַל־סעקרעטאַר פון „ראָבאָטניק"?

— דיבוֹאַ.

— ווער פון „פּאָפּודקא"?

— סיגאַוויעצקי.

— ווער איז געווען לייטער פון וויזוואָלעניע אָרגאַן?

— צום ערשט מאַלינאָווסקי און שפּעטער פּוטעק.

— וואָס קאָנט איהר אונז זאָגען וועגען אונלעגאַלע אויסגאַבען?

— זעהר ווייניג, איך האָב נאָר געזעהען איין אַזאַ אויסגאַבע.

— אַזוי, איז דאָס געוויס נישט געווען אין אייער האַנד?

— איך האָב מיך נישט אינטערעסירט דערמיט.

אַדוו. בערענסאָן: ווער דעצידירט וועגען קאָנפיסקאַציעס פון צייטונגען?

עדות: מיין העכערע מאַכט.

— אויף וואָסערע גרונד?

— פון רעפעראַטען, וועלכע ווערען צוגעשטעלט דורך רעפערענטען.

— זענט איהר אויך איינער פון די דאָזיגע רעפערענטען? יעדענפאַלס זענט איהר דאָך אַ פאַכמאַן. זאָגט מיר, דאָס אַלץ, וואָס איהר האָט דאָ פאָרגעלעזען, איז געווען קאָנפיסקירט?

— איך געדענק נישט.

— אָבער אַ טייל פון דעם איז געווען קאָנפיסקירט?

— יאָ.

— אויב איהר האַלט דאָס אַלץ פאַר אַזוי געפעהרליך פאַר וואָס האָט איהר נישט אַלץ קאָנפיסקירט?

— ווייל טיילמאָל איז דער טאָן אַ מילדער און הגם דאָרט זענען פערהאַן העצערישע שטעלען, קאָן מען דאָך נישט קאָנפיסקירען.

— איהר האָט געזאָגט, אַז דער טאָן פון דער פרעסע איז געוואָרען איינגעהאַלטענער נאָך דעם 14. סעפּטעמבער 1930, וויפיל מאָל איז דער „ראָבאָטניק" קאָנפיסקירט געוואָרען אין 1931?

— אַנ׳ערך 50 מאָל.

— און וויפיל מאָל אין 1930?

— איך קאָן מיך נישט דערמאָהנען.

— איהר האָט דאָ געזאָגט, אַז די פרעסע האָט גערופען צו אַטענטאַטען.

— ניין, נישט אַזוי דאַרף מען דאָס פערשטעהן, איך האָב געזאָגט, אַז די פרעסע האָט אויפגעהעצט די מאַסע דורך בעשולדיגען די סאַנאַציע אין צוגרייטען אַטענטאַטען.

אַדוו. בערנסאָן זאָגט: איך וועל אייך לעזען אַ צ... ... ... קאָנסטיטוציע איז אַ שמאַטע, מען דאַרף זיי מיט כח בעזייטיגען. צי וואָלט איהר אַזאַ ציטאַט קאָנפיסקירט?

דער עדות ענטפערט נישט.

אַדוו. בערנסאָן: דאָס האָט געשריבען דער סאַנאַציע־אָרגאַן „נאָוואַ קאַדראָוואַ", צי האָט איהר די דאָזיגע צייטונג קאָנפיסקירט?

— איך געדענק נישט.

— צי איז דאָס נישט אַ רוף צו אַנאַטענטאַט?

עדות: אין דעם מאָמענט איז מיר שווער דערויף צו ענטפערען.

אַדוו. שטערלינג מאַכט אויפמערקזאַם, אַז דער עדות האָט געלייענט נאָר ציטאַטען, אַרויסגענומען פון אַרטיקלען און בעריכטען, ווען מען לעזט די גאַנצע אַרטיקלען מיט אַמאָל, בעקומען זיי אַ גאַנץ אַנדערע זין.

אַדוו. שורליי: איהר האָט דאָ ערקלערט, אַז נאָכ׳ן 14. סעפּטעמבער איז די פרעסע געוואָרען איינגעהאַלטענער. האָט איהר ביי דער אויספאָרשונג אויך אַזוי געזאָגט?

עדות: איך געדענק נישט.

דער אַדוואָקאַט שטעלט פעסט, אַז ביי דער אויספאָרשונג האָט דער עדות געזאָגט, אַז די פרעסע איז געוואָרען איינגעהאַלטענער ערשט נאָך די לעצטע סיים־וואַהלען.

אַדוו. שורליי: צי האָט איהר קאָנפיסקירט די בעריכטען פון איצטיגען פּראָצעס?

דער עדות וויל נישט ענטפערען.

דער פּאָרזיצער מאַכט איהם אויפמערקזאַם, אַז ער מוז ענטפערען אויף דער פראַגע און דער עדות ענטפערט: נישט איך האָב קאָנפיסקירט.

אַדוו. שורליי: מיט וואָס ריכט איהר אייך איבערהויפּט ביי קאָנפיסקאַציע?

— מיט׳ן העצערישען טאָן.

— און למשל, אַזאַ זאַץ, וואָס איהר האָט דאָ געלעזען: די פויערים זענען געדולדיג, דאָס געדולד קאָן אָבער פּלאַצען, האַלט איהר דאָס פאַר אַזוי שרעקליך?

— דאָס איז דעמאַגאָגיע און נישט דערלאָזבאַר.

אַדוו. רודזשינסקי: פון ווען אָן זענט איהר פּרעסע רעפערענט?

— פון 1925.

— צי האָט איהר קאָנפיסקירט פּילסודסקיס אינטערוויאו ערב די מאי־געשעהענישען?

— נישט איך.

— צי האָט די צייטונג „א. בע. צע." אויך געהערט צו די אָפּאָזיציע אָרגאַנען?

— יאָ.

— און איהר טאָן איז אויך געוואָרען איינגעהאַלטענער נאָכ׳ן 14. סעפּטעמבער.

— יאָ.

— אויב אַזוי, פאַר וואָס האָט איהר אַזוי פערפאָלגט די דאָזיגע צייטונג בעת די סיים־וואַהלען און זי פערמאַכט 2 טעג פאַר די וואַהלען?

— די צייטונג איז נישט פערמאַכט געוואָרען.

— אמת, די צייטונג איז נישט פערמאַכט געוואָרען, נאָר די דרוקעריי איז פערמאַכט געוואָרען.

— אויב איהר לעזט אין אַ צייטונג, אַז איצט הערשט אַ דיקטאַטור, האַלט איהר דאָס פאַר אמת, אָדער פאַר דעמאַגאָגיע?

דער פּאָרזיצער מאַכט דעם עדות אויפמערקזאַם, אַז אויף דער פראַגע האָט ער אַ ברירה נישט צו ענטפערן.

אַדוו. רודזשינסקי: איהר האָט דאָ דערמאָהנט דאַשינסקיס אינטערוויאו אין וועלכען עס ווערט

(ווייטער זעה 3־טע זייט).

שפּאַנונג צווישען יאַפּאַן און די סאוויעטען

יאַפּאַניש מיליטער גרייט אריבערצוגעהן אין אפענזיווע

פּאַריז, 3 (ספּ. טעל.) לויט ווי עס געבען איבער די לאָנדאָנער בלעטער איז די יאַפּאַנישע אַרמיי פולקאָם בערייט צו אַן אָפענסיווע אויפ'ן רוסישען טייל פון מאַנדזשוריען. איהר פּלאַן צו פערנעהמען ווייטערע טיילען פון מאַנדזשוריען מאָטיווירט יאַפּאַן מיט דער קאָנצענטראַציע פון סאָוויעטישען מיליטער און מיט דער הילף וועלכע רוסלאַנד האָט ערטיילט דעם כינעזישען גענעראַל מאַ.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם גרויסען שטורם, וואָס קומט ווידער אָן פון ווייטען מזרח בעשולדיגט די קאָמוניסטישע צייטונג „הומאַניטע" די יאַפּאַנישע רעגירונג, אַז זי אינספּירירט יאַפּאַן געגען רוסלאַנד. די גאַנצע אַקציע רופט אָן די צייטונג אַלס אַנטיסאָוויעטישע פּראָוואָקאַציע אין גרויסען סטיל.

מוסאָליני איז נישט אַרויסגעטרעטען געגען פּוילען

בערלין, 3 (פּאַט) פון רוים ווערט פולשטענדיג אָפּגעלייקענט די ידיעה, אַז מוסאָליני האָט זיך געזאָגט אַרויסזאָגען פאַר אַ רעוויזיע אין דער פראַגע פון דאַנציגער קאָרידאָר.

ווידער געפאַלען דער ענגלישער פונט

בערלין, 3 (אַטאַ) דער ענגלישער פונט איז היינט ווייטער געפאַלען, נעכטען האָט מען געצאָהלט 16 מאַרק פאַר אַ פונט, היינט נאָר 15,60.

50 פּראָצ. שפּאַנישע בעאַמטע

זענען בעזייטיגט געוואָרען פון זייערע פּאָסטענס

מאַדריד, 3. (ספּ. טעל.) די רעגירונג האָט פערעפענטליכט אַ דעקרעט וועגען רעאָרגאַניזירען די ציווילע מלוכה-בעאַמטע. 50 פּראָצענט בעאַמטע זענען רעדוצירט געוואָרען, מיט'ן אויסנאַהם פון ריכטער פּראָקוראָרען, בעאַמטע פון אויסערן-מיניסטעריום, פּאָסט-בעאַמטע און לעהרער.

אויפגעריסען אַ פּעטאַרדע אין אַ קירך

100 מענשען פערוואונדעט, אַ פרוי מיט אַ קינד דערהרגעט געוואָרען

רוים, 3. (זפ. טעל.) בעת אַ גאָטעסדינסט אין דער קירך אין פּאַלערמאָ האָט אויפגעריסען אַ פּעטאַרדע, צוליב דער פּאַניק וואָס איז ענטשטאַנען זענען הונדערט פּערזאָנען פערוואונדעט געוואָרען, איין אַלטע פרוי און אַ קינד זענען צוטרעטען געוואָרען אויף טויט, דעם שולדיגען האָט מען אַרעסטירט.

די לעצטע עראָפּלאַן-קאַטאַסטראָפע אין דייטשלאַנד

300 טויזענד דאָלאַר פאַר פילאַנטראָפּישע צוועקען

שאַפט די פעדעראַציע פון די פילאַנטראָפּישע אינסטיטוציעס אין אַמעריקע

ניו-יאָרק, 3 (יט"א טעלעגראַפיש) די פעדעראַציע פון די יודישע פילאַנטראָפּישע אינסטיטוציעס אין אַמעריקא האָט בעשלאָסען צו שאַפען אַ פאָנד פון 300 טויזענד דאָלאַר. דער בעקאַנטער עסקן פעליקס וואַרבורג האָט געשפּענדעט פאַר דעם פאָנד 75 טויזענד דאָלאַר.

נייע ערד-ציטערנישען

אויף 2 יאַפּאַנישע אינזלען אומגעקומען 1000 מענשען

אַלזשיר 3 (פּאַט) נעכטען 3 אַ זייגער נאָכמיטאָג האָט מען געפיהלט אין מעדעאַ אַ שטאַרקע ערד-ציטערניש, וועלכע האָט געדויערט אַ האַלבע מינוט.

טאָקיאָ, 3 (פּאַט) די לעצטע ידיעות וועגען די ערדציטערנישען אויף די אינזלען קיושו און שיקאָקו זענען סתירותדיגע. ווי די צייטונגען שרייבען זענען אומגעקומען אַנ'ערך 1000 פּערזאָן, 200 הייזער זענען פערניכטעט געוואָרען.

מין. פּאַטעק צוריקגעפאָהרען קיין מאָסקווע

וואַרשאַ, 3 (פּאַט) היינט אינדערפריה איז צוריק אַרויסגעפאָהרען קיין מאָסקווע דער פּוילישער געזאַנדטער פּאַטעק.

דיסקוסיע איבער'ן עקספּאָזע פון אויסערן-מיניסטער

אין דער אויסער'ן-קאָמיסיע פון סיים

וואַרשאַ, 3 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט האָט זיך אין דער אויסערן קאָמיסיע פון סיים אָנגעהויבען די דיסקוסיע איבער'ן עקספּאָזע פון מיניסטער זאַלעסקי.

דעפּ. שאָוועלעווסקי פון ב. ב. האָט געהאַלטען אַנ'אָפּטימיסטישע רעדע. ער האָט געזאָגט אַז אויף אַ שיף זענען נישט אַזוי וויכטיג די מאַטראָסען ווי דער קאַפּיטאַן, און אַ קאַפּיטאַן האָבען מיר אַ גוטען.

דאַן האָט גערעדט דעפּ. טשאַפּינסקי (פּ.פּ.ס.) ער איז שאַרף אַרויסגעטרעטען געגען דער אויסערן פּאָליטיק פון דער רעגירונג. ער האָט געזאָגט, אַז די מעשה-בריסק האָט שטאַרק געשאַדט פּוילען אין אויסלאַנד. אין פּאַריז איז פאָרגעקומען אַ פּראָטעסט פערזאַמלונג געגען איינפיהרען דעם נייעם תפיסה-רעגולאַמין. ווייטער האָט ער געזאָגט וועגען דעם, אַז פּוילען דאַרף לעבען בשלום מיט ראַטען-רוסלאַנד. ס'האָט אויך גערעדט דעפּ. סטראָנסקי פון די ענדעקעס.

די רעזולטאַטען פון די וואַשינגטאָנער געשפּרעכען

הויבען אָן רעאַליזירט צו ווערען

פּאַריז, 3 (פּאַט) די פראַגע וועגען ערטיילען פינאַנציעלע הילף דייטשלאַנד, וועגען וואָס מ'האָט קאָנפערירט אין וואַשינגטאָן, הויבט איצט אָן רעאַליזירט צו ווערען, פּראַקטיש וועט מוזען זיך איצט אַרויסזאָגען קלאָר ווי אַזוי זי וועט ערטיילען הילף דייטשלאַנד, אָדער דורך געבען אַ נייע הלוואה, אָדער דורך פּראָלאָנגירען די קורצטערמיניגע דייטשע פּריוואַט-שולדען.

די אַלגעמיינע אויפמערקזאַמקייט פון דער עפענטליכער מיינונג איז געווענדעט אויף די אינטערהאַנדלונגען, וועלכע דאַרפען זיך איצט אָנהויבען אין הסכם מיט די בעשטימונגען אין וואַשינגטאָן בעת די קאָנפערענצען צווישען לאַוואַל'ן און הובער.

Dr. med. G. GERSZTAJN

ספּעציאַליסט פאַר אויגען-קראַנקהייט

צוריקגעקעהרט

טראַגוטאַ 12, טעל. 175-10.

נעהמט אָן פון 11–1 און פון 7–8 אָוו. 4175

Dr. med. J. LUBICZ

כירורג-אָרטאָפּעד

פּאָלודניאָווע 9. טעל. 17-183

צוריקגעקעהרט

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער

אײַגענע פּראַקסאָוניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אָפּאַראַטען ווי: חקלאַדקעס אויף פּ אַמפּוטע, מינסטליכע הענד און פיס, גאָרסעטען א. ז. וו.

נעמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

שייטלען מיט פּאַריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען

ווערען ערשטקלאַסיג און רעעל אויסגעאַרבייט

צו ביליגע פּרייזען

ביי פרוי ב. פּאַרזשוצקאַ, קאַמיענאַ 5

2-טער הויף, לינקס 2-טער שטאָק.

מז"ט, מז"ט, פעמים ושנות חיים, משמי שמים יחולו על ראשי המחותנים ה"ה חנוך העניך הכהן קאהן אבי הכלה וה"ה האשה מרת חי' פייגא קאפלעוויץ אם החתן לנשואי בניהם ה"ה החתן כמר משה ליב נ"י והכלה מ' רחל תחי'

יהי רצון שיזרח מזלם כשמש בצהרים ויזכה לראות בבנין ביתם בנין עדי עד עושר ואושר יתאהלו בגבולם והוריים יזכו לראות מהם רוב נחת.

כ"ד ראשי הועד של מוכרי טחונים בעיר לאדז.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל אונזער רעזשיסער

חבר יצחק ראָזענבלאַט

צוליב'ן טראַגישען טויט פון זיין אונפערגעסליכע פרוי

ריזאַ.

זייט געטריסט!

יודישע אַרבייטער-ביהנע „לאַב" אין לאָדז.

ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY

„POLONJA"

ŁODZ, Sw. JERZEGO Nr. 11.

דערמיט מאַך איך בעקאַנט מיינע געעהרטע קונדשאַפט, אַז אין מיין אַטעליער איז דורכגעפיהרט געוואָרען אַ גרינדליכער רעמאָנט מיט גאַנץ נייע דעקאָראַציעס און קאָסטיומען קאַווקאַזער, מזרח און פערשידענע קאָסטיומען. יעדער קען זיך פאָטאָגראַפירען אָהן צוצאָהלונג.

אַ פּרעמיע! יעדער איינציגער, וואָס בעשטעלט 6 ברוינע פאָטאָגראַפיעס פאַר 3 זל. בעקומט אַ שפּיגעלע מיט זיין אייגענער פאָטאָגראַפיע אומזיסט. גרויסע פּאָרטרעטען מאַך איך צו זעהר ביליגע פּרייזען. מיט אַכטונג

„POLONJA"

דיפּלאָם. פאָטאָגראַף

לאָדז, יעזשענאַ 11.

צופאָהר מיט טראַמוואַי נומ' 3.

נייעס! ◆ כשר! ◆ נייעס!

באַר „בריסטאָל"

פּאָלודניאָווע 4, טעל. 74-151

איבערצייגען קען זיך יעדער!

צוליב דעם גרויסען קריזיס, וואָס עס הערשט אין לאָדז נעמט זיך אונטער דער באַר „בריסטאָל" אַרויסצוגעבען די אַלע שפּייזען נישט אויף רעקלאַמע נאָר צום טיש.

פערשידענע קאַנאַפּקעס (שניטקעס)	20
פערשידענע סאַלאַטקעס	40
פערשידענע זופּען	
לאָקשען מיט יויך	40
יויך מיט קרעפּלעך	40
שוואָמען-זופּ	40
פראַנצויסקע זופּ	40
קרופּניק מיט פלייש	40
פּאַסטעלקאָווע מיט פלייש	40
פערשידענע פליישען	
זופּען-פלייש	90
לונג און לעבער מיט קליסקעלעך	90
גולאַש	90
פּאַפּריקאַש	90
וואורשט מיט קרויט	90
קישקע מילץ	90
ווערעמפּלעך מיט קישקע	90
גראַשלעך	90
טשאָלענט מיט קישקע	90
געבראָטען גענזענס	90
קאַלבס-קאָטלעט	90
קאַלבס-ברוסט	90
צונג געפּעקעלט	90
דייטשער בעפשטיק	90
קאַרמאַנאַדע	90
קאָמפּאָטען פערשידענע	
אָמלעט מיט קאָנפיטורען	40
געמישטער קאָמפּאָט	40
שטרודעל	40
טעה	25
טעה מיט זאַפט	35
טעה מיט ווײַן	35
פערשידענע סאָרטען ביער	25

[illegible] 40 גר.

[illegible] 3 [illegible] 1.60 און 4 [illegible] 2.50

[illegible] 2.50 [illegible]

מיט אכטונג באַר „בריסטאָל" פּאָלודניאָווע 4

טעלעפאָן 74-151

אנטיסעמיטישע אונרוהען אין די וואַרשאווער הויכשולען

צושלאגענע עטליכע צעהנדליג יודישע סטודענטען — די יודען וועלן קענען ארבייטען נאר ביי יודישע מתים

דער וואַרשאווער אוניווערזיטעט זאל געשלאסן ווערען

וואַרשאַ, 3. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) נעכטען זענען אין די וואַרשאַווער הויך־שולען פאָרגעקומען שווערע אנטי־יודישע אונרוהען, אין אוניווערזיטעט איז פאָרגעקומען אַ גרויסער מיטינג פון ענדעקישע אַקאַדעמיקער, וועלכע האָבען זיך סאָלידאַריזירט מיט זייערע קראָקאָווער חברים. נאָכ'ן מיטינג האָבען די ענדעקישע סטודענטען געפּרובט איינצואָרדנען אַנטי־יודישע דעמאָנסטראַציעס. די פּאָליציי האָט דערצו נישט דערלאָזען.

אין פּראָזעקטאָריום זענען די יודישע סטודענטען נישט צוגעלאָזען געוואָרען צו דער אַרבייט, די יודישע סטודענטען און אויך סטודענטקעס זענען מוראדיג צושלאָגען געוואָרען, עטליכע צעהנדליג זענען פאַרוואונדעט אין וועטערינאַר־אינסטיטוט זעהען די יודישע סטודענטען נישט איינגעלאָזען געוואָרען צו דער אַרבייט און מ'האָט זיי שרעקליך געשלאָגען, 70 ענדעקישע סטודענטען זענען אַרעסטירט געוואָרען, אָבער באַלד זענען זיי באַפרייט געוואָרען.

דער דזשעקאַן האָט ערקלערט די יודישע סטודענטען, אַז זיי וועלען קענען אַרבייטען נאָר ביי יודישע מתים.

וואַרשאַ, 3. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער רעקטאָר פון וואַרשאַווער אוניווערזיטעט האָט אַרויסגעגעבען אַן אָנרוף צו די סטודענטען, אַז אויב ס'וועלען נישט אָפּגעשטעלט ווערען די אַנטיסעמיטישע עקסצעסען וועט ער אָננעמען די שאַרפסטע מיטלען און אַפילו שליסען דעם אוניווערזיטעט.

מאַרשאַל פּילסודסקי פיהרער פון די אַרמייען

פון פוילען און רומעניען אין פאַל פון א קריג

פּאַריז, 3 (ספּ. טעל.) „טשיקאַגאָ טריבון" ברענגט אַ סענסאַציאָנעלע ידיעה פון איהר וואַרשאַווער קאָרעספּאָנדענט מכוח דעם מיליטערישען בונד, וואָס איז געשלאָסען געוואָרען צווישען רומעניען און פוילען. פון קרייזען, וואָס שטעהען זעהר נאָהענט צו מאַרשאַל פּילסודסקי ווערט דער קאָרעספּאָנדענט געוואויר, אַז בעת דעם לעצטען וויזיט פון מאַרשאַל אין רומעניען זענען פערגעדינט געוואָרען די אונטערהאַנדלונגען, וועלכע זענען שוין פריהער געפיהרט געוואָרען בעת'ן וויזיט פון רומענישען גענעראַל־שטאַב אין וואַרשאַ. אין פאַל פון אַ קריג וועלען די פּוילישע און רומענישע אַרמייען, וועלכע צעהלען צוזאַמען 700 טויזענט מאַן זיך געפינען אינטער דער אָנפיהרערשאַפט פון מאַרשאַל פּילסודסקי.

אַרעסטירט אוקראַינישע זשורנאַליסטען און פּובליציסטען

זיי ווערען בעשולדיגט אין מלוכה־פערראַט

לעמבערג, 3 (טעלעפאָניש) נעכטען זענען אין מזרח גאַליציען פאָרגעקומען גרויסע אַרעסטען פון אוקראַאינישע טוער. די אַרעסטירטע רעקרוטירען זיך צווישען די אוקראַאינישע זשורנאַליסטען און פּובליציסטען. אין לעמבערג איז אַרעסטירט געוואָרען דער רעדאַקטאָר זענאָן פּעשעזנסקי, דער מיטאַרבייטער פון איק אינישען „טשאַס" יוזעף באַרוניק, דער רעדאַקטאָר פון פּשעמישלער „האָלאָס" וואָנעניוש זיקליקעוויטש. אין קראַקאָ איז אַרעסטירט געוואָרען דער סטודענט סטעפאַן לעקאָווסקי, אין באַדי דעם מיטאַרבייטער פון „האָלאָס יוליאַן וואַסיאַן און אין זלאָטשעוו דעם רעדאַקטאָר אַלעקסאַנדער באַב.

אַלע אַרעסטירטע ווערען בעשולדיגט אין מלוכה פערראַט, די אַלע אַרעסטען זענען פאָרגעקומען צוליב דער ענטדעקונג פון קאָמפּראָמיטירענד מאַטעריאַל וואָס איז געפונען געוואָרען בעת אַ רעוויזיע ביים גלח אַכרימאָוויטש.

וועגען פויליש־דייטשע אונטערהאַנדלונגען

פאַן מאַלטקע קאָנפערירט מיט דער דייטשער רעגירונג

בערלין 3 (פּאַט) „בערזען קוריער" מעלדעט, אז ס'ווײלט איצט אין בערלין דער דייטשער געזאַנדטער פון וואַרשאַ פאָן מאָלטקע וועלכער קאָנפערירט מיט דער דייטשער רעגירונג וועגען דער מעגליכקייט פון נייע אונטערהאַנדלונגען צווישען דייטשלאַנד און פוילען.

ווי די צייטונג שרייבט, שטרעבט די דייטשע רעגירונג צו נאָרמאַליזירען די האַנדעלס־ און פּאָליטישע בעציהונגען מיט פוילען מ'דאַרף גוט בעטראַכטען, צי אין איצטיגען מאָמענט קען מען אָנהויבען די אונטערהאַנדלונגען. ס'דאַרף בעטראַכט ווערען די פראַגע, צי די בעציהונגען אין דייטשלאַנד, ווי אויך אין פוילען זענען סטאַביליזירט געוואָרען צו דער שטופע, אז עווענטועלע אונטערהאַנדלונגען זאָלען קענען האָבען ערפאָלג.

גאַנדהי ביי מאַקדאָנאַלד'ן

וועגען די רעזולטאַטען פון דער קאָנפערענץ

לאָנדאָן 3 (פּאַט) מאַקדאָנאַלד האָט אויפגענומען גאַנדהין, מיט וועלכען ער האָט אַרומגערעדט די אַרבייט פון רונדען טיש. קודם כל די שוועריגקייטען, וועלכע האָבען זיך אַרויסגערוקט אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן נייעם קאָנסטיטוציע־פּראָיעקט פאַר אינדיען.

קויהלען־גרובען־קאַטאַסטראָפע

7 שווער־פערוואונדעטע ארבייטער

לאָנדאָן, 3 (פּאַט) אין קויהלען גרובע אין וואַלעס איז פאָרגעקומען אַן אומגליק, דערביי זענען 7 אַרבייטער שווער פערוואונדעט געוואָרען.

שטאָט־ראַט־וואַהלען אין ענגלאַנד

נייער זיג פון די קאָנסערוואַטיסטען

לאָנדאָן, 3. (פּאַט) נעכטען זענען אין לאָנדאָן און אין 300 פּראָווינץ שטעט פאָרגעקומען וואַהלען צו די שטאָט־ראַטען. לויט די לעצטע ידיעות האָבען די קאָנסערוואַטיסטען בעקומען 562 מאַנדאַטען, די ליבאָר־פּאַרטיי 205 און די איבריגע 10, די קאָנסערוואַטיסטען האָבען געוואונען 85 מאַנדאַטען, די אַרבייטער־פּאַרטיי האָט פערלוירען 92.

ערשטע זיצונג פון ענגלישן פּאַרלאַמענט

קיין נייע רעגירונג איז נאָך נישט פערהאַן

לאָנדאָן, 3 (פּאַט). היינט איז פאָרגעקומען די ערשטע זיצונג פון נייעם ענגלישען פּאַרלאַמענט, דער זיצונגס־זאַל איז געווען איבערפיל. מאַקדאָנאַלד און באַלדווין זענען ענטוזיאַסטיש בעגריסט געוואָרען, אלס פּאַרלאַמענטס פּרעזידענט איז געוועהלט געוואָרען דער קאָנסערוואַטיסט פיטצראַיי.

לאָנדאָן, 3 (פּאַט). מאַקדאָנאַלד האָט געהאַט א געשפּרעך מיט הערבערט סעמיועל, נאָכדעם איז פאָרגעקומען א זיצונג פון ענגלישען מיניסטער־ראַט. די ליסטע פון דער נייער רעגירונג איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט.

הענדערסאָן האָט דעם צוטרוי פון דער לייבאָר־פּאַרטיי

לאַנדסבורי פאָרזיצער פון דער פּאַרלאַמענטאַרער גרופּע

לאָנדאָן, 3 (פּאַט). אויף דער פאַרזאַמלונג פון ניי־אויסגעוועהלטע דעפּוטאַטען פון דער לייבאָר־פּאַרטיי איז איינשטימיג אָנגענומען געוואָרען א רעזאָלוציע, וועלכע דריקט אויס צוטרוי הענדערסאָנען, אלס אָנפיהרער פון דער פּאַרטיי. ער איז אויפגעפאָדערט געוואָרען צו בלייבען אויף זיין אמט. דאַן איז אלס פאָרזיצענדער פון דער פּאַרלאַמענטאַרען גרופּע געוועהלט געוואָרען לענסבורי

ד״ר. פילדערמאַן וועגען די טרויעריגע פּערספּעקטיוון פון רומענישן יודענטום

בוקאַרעשט, (יט״א) דער פּרעזידענט פון דער „אוניאָן פון רומענישע יודען" ד״ר ווילהעלם פילדערמאַן האָט זיך אין אַ געשפּרעך מיט'ן בוקאַרעשטער יט״א – פאָרשטעהער אויף פאָלגענדען אופן זיך אַרויסגעזאָגט וועגען דער לאַגע פון די יודען אין רומעניען.

די אַלגעמיינע ווירטשאַפטליכע לאַגע איז אין רומעניען נישט ערגער ווי אין אנדערע אייראָפּעאישע לענדער. דער וועלט־קריזיס לאָזט זיך שוין דערפאַר לייכטער שפּירען אין רומעניען, ווייל 80 פּראָצ. פון דער בעפעלקערונג לעבט פון לאַנדווירטשאַפט. די אויסלענדישע חובות פון רומעניען זענען גאַנץ אונבעדייטענדע. די לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג איז אָבער אויסערסט שווער. דער קומענדער ווינטער וועט זיין דער שווערסטער, וועלכען די רומענישע יודען האָבען ווען עס איז איבערגעלעבט. דער קריזיס ווירקט אויף דער יודישער בעפעלקערונג פיל שאַרפער ווי אויף דער נישט־יודישער, אַפילו די יודישע גרויס־בורזשואזיע האָט פערלוירען איהר ווידערשטאַנדס־קראַפט און ווערט רואינירט דורכ'ן קריזיס. די גרעסטע יודישע בענק און האַנדעלס־אונטערנעמונגען ווערען געשלאָסען און אַזוי אַרום פערלירען די מיטלען צום לעבען טויזענדער יודישע באַנק און האַנדעלס־אָנגעשטעלטע. דער דעפיציט פון דער יודישער קהלה אין בוקאַרעשט בעטרעפט 6 מיליאָן לעי, דאָס הייסט אַ פינפטעל פון גאַנצען בודזשעט. די קהלה־לעהרער האָט מען שוין זייט חדשים נישט אויסגעצאָהלט די געהאַלטען. אין דער לאַגע זענען די רומענישע יודען געצוואונגען זיך צו ווענדען נאָך הילף קיין אויסלאַנד, כדי צו ראַטעווען פון הונגער און נויט צעהנדליגער טויזענדער יודישע עקזיסטענצען.

צום סוף האָט ד״ר פילדערמאַן דערמאָנט וועגען זיינע פינאַנץ־פּראָיעקטען, וואָס געהען אין דער ריכטונג פון פערגרעסערען דעם געלד־אומלויף אין לאַנד. הגם די דאָזיגע פּראָיעקטען זענען אַקצעפּטירט געוואָרען דורך דער באַטיקאַנו־רעגירונג, זענען זיי אָבער ביז־איצט נישט פערווירקליכט געוואָרען.

אזוי זעהט אויס די פּרעסע־צענזור אין רומעניע

צוליב דעם ווירטשאַפטליכן קריזיס אין רומעניען, האָט די רעגירונג איינגעפיהרט א פּרעסע־פאַר־צענזור דאָס בילד שטעלט פאָר א מאָמענט, ווען די פּאָליציי קאָנטראָלירט פאַר א צייטונגס־דרוקעריי די צייטונגען ביי די צייטונגס־פערקויפער.

ווייטערדיגער עדות־פערהער אין בריסקער פּראָצעס

(ענדע פון דער 1־טער זייט).

געערדט וועגען וואַלעטען. וואָס איז דאָרט געפעהרליכעס ?

— דאָרט ווערט גערעדט וועגען דעם, אַז מען דאַרף אָפּשטויסען די אַלע, וועלכע האָבען זיך צוגעכאַפּט צו דער מלוכה־שיסעל.

— צי האַלט איהר דאָס פאַר געפעהרליך ?

— יאָ. עס וועט'ען אַזוי אַרום בעליידיגט הויכע מלוכה־בעאַמטע.

טשאַלקאָש פרעגט : צי האָט איהר קאָנפיסקירט אַן אויפרוף פון ב. ב. וועגען די אַריינגעזעצטע אין בריסקער פעסטונג ?

— ניין.

קערניק פרעגט : פאַרוואָס ווערט אין בעשולדיגונגס־אַקט דער אָרגאַן „פּלאַצובקאַ" גערעכענט אלס פּיאַסט־צייטונג ?

— דאָס ווייס איך נישט. „פּלאַצובקאַ" איז אַ ענדעקישע צייטונג.

פּושעק פרעגט : פאַר וואָס ווערט דער „טידזשען", אין בעשולדיגונגס־אַקט פערדעכענט אַלס וויזוואָלעניע אָרגאַן.

— דאָס ווייס איך נישט. „טידזשען" איז אַן אויסגאַבע פון טוגוטען.

מיט דעם ווערט פערענדיגט דער היינטיגער טאָג אין פּראָצעס.

היינט מיטוואָך וועלען אויסגעהערט ווערען ווייטערע 20 בעשולדיגונגס־עדות.

לאדז, 4 נאוועמבער 1931

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז, 4 נאוועמבער 1931

נייע אויפטוען פון דער ביוראקראטיע

טיילמאל דאכט זיך אויס, אז די ביוראקראטיע האט זיך איבערציינגט, דאס איהרע פלענער און אויפטוען ברענגען צו א צוזאמענברוך פון ווירטשאפטשאפטליכען לעבען, זי וועט זיך אָפּגעבען פון נייע פלענער אָפּזאגען; עס ווייזט זיך אָבער אַרויס, אַז די ביוראקראטיע נוצט נאר אויס די פויזעס, כדי צו שאפען נייע פלענער.

מיר זענען איצט עדות פון עפעס נייע קארגבּרעכערישע סטאטיסטישע פראבעס, וועלכע קאנען ברענגען בלויז איין רעזולטאט, דהיינו, צוברעכען אָן די לעצטע טוזענדער עקזיסטענצען. אין די מאַנאַטען פון יאנואר ביוראקראטען איז געבוירען געוואָרען א נייער פלאַן: צו קאָנצעסיאָנירען דעם האַנדעל מיט מעטאַלען און אַ חוץ אייזען. מיר זוכען די מאָטיווען, וואָס האָט געקאָנט בעוועגען אונזערע „ערפאַהרענע“ ביוראַקראַטיע אַרויסצורוקען אַ פּלאַן, וואָס רואינירט די עקזיסטענץ פון טויזענדער סוחרים? מ'ענטפערט, אַז דאָ האַנדעלט זיך וועגען מיליטערישע טעמים.

מיר אַנאַליזירען די דאָזיגע טעמים און מיר געפונען, אַז זיי קאָנען נישט זיין דעצידירענד און מאַסגעבענד. לאָמיר אָננעהמען, אַז צוליב מיליטערישע סיבות זענען מיר פעראינטערעסירט אין דעם צו וויסען וויפיל מיר האָבען אין לאַנד קופער, צין און צינק, אָבער דער וועג דערצו פיהרט דאָך נישט דורך קאָנצעסיאָנירען דעם האַנדעל מיט די דאָזיגע אַרטיקלען. דער סוחר זאַמעלט דאָך נישט די מעטאַלען אין זיינע סקלאַדעס, ער בעשטעלט די מעטאַלען נישט זיי זאָלען ביי איהם ליגען, נאָר כדי זיי צו פערקויפען. צוליב וואָס אַלזא מוז דער פערקויף פון די דאָזיגע אַרטיקלען זיין קאָנצעסיאָנירט“? מ'האָט מורא, אַז דער סוחר וועט די סחורה בעהאַלטען, די סחורה איז אָבער אַ צו שווערע און גרויסע מען זאָל זי קענען בעהאַלטען.

מיר וואָלטען פערשטאַנען, ווען מען וואָלט קאָנטראָלירט דעם עקספּאָרט, ווייל מען וויל נישט, אַז געוויסע מעטאַלען זאָלען אַרויסגעפיהרט ווערען אין געוויסע לענדער. דאָס טוען מיר נישט, ווייל אויב מיר וועלען נישט פערקויפען, וועט פערקויפען אַנ'אַנדער לאַנד. וואו־זשע אַלזא איז די לאָגיק פון דעם נייעם אויפטו?

ווען מען רעדט וועגען קאָנצעסיאָנירען אַדער קאָנטראָלירען, ווייסען מיר גאַנץ גוט, אַז מיר וועלען קיין קאָנצעסיעס נישט קריגען, מעג זיין אַפילו, אַז מיר האָבען מיט די דאָזיגע אַרטיקלען געהאַנדעלט. מיר ווילען אַפילו נישט אָנווייזען אויף די מאָנאָפּאָל־קאָנצעסיעס, וועלכע מען האָט געגעבען פּריווילעגירטע פּערזאָנען מיט שאַדען פאַר דער מלוכה און פאַר די מאָנאָפּאָלען.

דאָס גיט אונז דעם פאַרגעפיהל פון די נייע קאָנצעסיעס, וועלכע עס פּראָיעקטירט אונזער ביוראָקראַטיע. ווען אַפילו די ביז־איצטיגע סוחרים זאָלען בעקומען די קאָנצעסיעס, וואָלטען מיר אויך אַרויסגעטרעטען געגען די פּראָבעס אָפּהענגיג צו מאַכען דעם האַנדעל פון אייזנזעהן פון דער ביוראָקראַטיע. מען טאָר נישט אָפּהענגיג מאַכען דעם סחורות־אומזאַץ פון דער ביוראָקראַטיע, אויב מ'ען וויל נישט דערפיהרען דערצו, אַז די אומזאַצען זאָלען אינגאַנצען פערשווינדען.

אונזער ביוראקראַטיע, דאַכט זיך, נוצט אַפילו נישט אויס די ערפאַהרונג פון די מאָנאָפּאָלען, וועלכע העדען נישט אויף זיך צו בעקלאָגען, אַז די קאָנצעסיעס זענען נישט קיין האַנדעלס־אונטערנעהמונגען, נאָר זיי זענען סינעקורעס, אונטערשטיצונג – אינסטיטוציעס, די, וועלכע פּראָיעקטירען צו קאָנצעסיאָנירען דעם האַנדעל פון מעטאַל־אויסאַרבייטונגען, פערגעסען, אַז נישט דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען, נישט די פינאַנצען פון דער מלוכה, קאָנען נישט פערטראָגען קיין סינעקורעס און קיין פּריווילעגיעס, אַז קיין שום בודזשעט קאָן זיך נישט שטיצען אויף וואוילטעטיגקייטס־אינסטיטוציעס, ווי עס זענען געווען און עס וועלען זיין די האַנדעלס קאָנצעסיעס.

דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען איז זעהר אַ דעליקאַט וועזען, יעדער דילעטאַנטישער שריט אין ווירטשאַפטליכען לעבען רופט באַלד אַרויס שאַדען און ברענגט אַ היזק נישט נאָר איינצעלנע פערזאָנען, נאָר דער גאַנצער ווירטשאַפט.

פ. ר.

—:[o]:—

„פערבאַנד פאַר א"י־אויפבוי“

פאריז (יט"א) לויט דער איניציאַטיוו פון מיטגליד פון ראַט פון דער יודישער אגענץ ה' י. עפרויקין, ווערט דאָ געשאַפען אַ „פערבאַנד פאַר ארץ־ישראל־אויפבוי“. אינ'ם פערבאַנד וועלען זיך קענען בעטייליגען די אַלע, וועלכע שטעהען אויף'ן יסוד פון דער באַלפור־דעקלאַראַציע און פון ארץ־ישראל־מאַנדאַט.

דער קאָמיטעט פון דער יודישער אגענץ אין פּאַריז האָט אויף זיין לעצטער זיצונג בעשלאָסען צו שטיצען די איניציאַטיוו פון ה' עפרויקין.

דער נייער פערבאַנד וועט קענען עווענטועל דינען אַלס יסוד פאַר דער צוקונפטיגער אָרגאַניזאַציאָנעלער פערברייטערונג און דעמאָקראַטיזירונג פון דער יודישער אגענץ אין הסכם מיט דער בקעיטער שטעלונג פון ה' עפרויקין.

די פראָפעסאָרען האָבען רוהיגע נערוועען

זיי זענען געזעסען רוהיג בעת מ'האט געשלאגען און פערטריבען די יודישע סטודענטען

אין איהר בעריכט פון „שלאכט־פעלד“ בעת די עקסצעסען פון די האפערדיגע יונגע אקאדעמישע כוליגאנעס אויף דער קראקאווער אוניווערזיטעט, האט די גאזעטא ווארשאווסקא“ מיט טריומף און מיט שטאָלץ איבערגעגעבען, אז אין דער צייט, ווען די יונגע האבען זיך געמאכט לוסטיג, האבען געשלאגען זייערע קאלעגען, די יודישע סטודענטען, און האבען געשלעפט פון די אודיטאָריעס די יודישע סטודענטקעס, זענען די פראָפעסאָרען ווייטער רוהיג געזעסען אין די אודיטאָריעס און פאָרטגעזעצט מיט א רוהיגען געמיט די לעקציעס. זעהט, אדרבא, וואָסערע רוהיגע לעהרער מיר האָבען, וואָסערע קאַלטע נערוועען זיי בעזיצען.

בייסענד שרייבט וועגען דער דאָזיגער אויפפיהרונג פון די דערציהער פון יונגען דור דעפ. גרינבוים אין „נ. ס“:

„מיר ווייסען, אז די ווידערשפעניסטיגע האָט מען ארויסגעוואָרפען מיט געוואַלט, או עס איז דערגאנגען ביז שלאָגען, אז מען האָט נישט געשוינט קיין פרויען. און צו דעם אלעמען האָבען זיך רוהיג צוגעקוקט די פראָפעסאָרען, וועלכע האָבען אין זעלבען טאָג געהאט פאָרלעזונגען וועגען עטיק פון רעכט, וועגען דער הערשאפט פון רעכט אין לעבען פון דער מענשהייט, וועגען דעם פרינציפ: רעכט איז העכער פאר קראפט. זיי האָבען נישט געפ'ובט בערוהיגען זייערע צעיושעטע צוהערער, וואָס בעפאלען מתנות'ווייז איינצעלנע יודישע אקאדעמיקער, זיי האָבען נישט אינטערווענירט לטובת די געשלאָגענע און בעליידיגטע. זיי האָבען רוהיג געוואַרט ביז מען וועט די טעראָריזירטע ארויסוואַרפען, כדי זיי זאָלען קאָנען ווייטער פיהרען די לעקציעס.

א, כבוד אייך, איהר הערען פראָפעסאָרען פון רעכט, וואָס איהר קאָנט רוהיג זיין עדות ווי דאָס רעכט ווערט געבראָכען, ווי די מענשליכע ווירדע ווערט געטרעטען, וואָס איהר האָט נישט קיין דרייסטקייט צו נעהמען אין שוץ געגען א מחנה פויסט־העלדען אפילו א יודיש מיידעל, וועלכע וויל הערען אייערע פאָרטראָגען! און אפשר איז דאָס נישט קיין מאַנגעל אין דרייסטקייט, אפשר איז דאָס נאָר א בעווייז, אז איהר זייט מסכים מיט אייערע צוהערער, וועלכע, אויסנוצענדיג זייער איבערגעוויכט אין צאָהל, שאַפען רעכט מיט דער פויסט און מיט שטעקענס אויף די פוילישע הויכשולען, רעכט, וואָס טראָצט געגען אונזער קאָנסטיטוציע, געגען די הויכע טראַדיציעס פון דער פוילישער טאָלעראַנץ, וועלכע איהר שטרייכט אונטער מיט אזוי פיל אייפער אין אייערע לעקציעס.

די פאָרטראַגען, וועלכע זענען איבערגעריסען געוואָרען דורכ'ן ארויסוואַרפען די יודען, זענען רוהיג פאָרטגעזעצט געוואָרען, ווען עס איז שוין נישט געבליבען קיין איין יוד. קיין איין פראָפעסאָר האָט נישט געפונען פאַר פאַסיג ארויסצוגעהן פון דער אולא אַלס צייכען פון פראָטעסט. קיין איינציגער. דאָס בעשטעטיגט די „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ“ און איהר קאָן מען גלויבען.“

קאפערניק — פאַרזיצער פון קראַקאווער קאָנגרעס

שפינאזא פאָדערט פאַמערן פאַר'ן לאָיד דזשאָרדזש'ן

מכח די עדות־ערקלערונגען אין בריסקער פּראָצעס

וועלענדיג בעווייזען די אַנטימלוכה'שע טעטיגקייט פון פ.פּ.ס., האָבען די הויפּט־עדות פון דער בעשולדיגונג אין בריסקער פּראָצעס, דער ווייצע־מיניסטער סטאַמיראָווסקי און דער נאַטשעלניק האוקע־באַוואַק צווישען אַנדערען זיך פעררופען אויף די פּובליקאַציעס פון אויסלענדישע סאָציאַליסטען, ווי פרידריך אַדלער, וואַנדערוועלדע און לעאָן בלום. מען דאַרף נישט האָבען קיין בעזונדערע סימפּאַטיעס צו די פּ.פּ.ס., כדי צו אָנערקענען, אַז די עדות האָבען דערביי געגרעט, איידעל געזאָגט, גרויסע שטותים, וועגען זייערע ערקלערונגען — שרייבט דער „ראָבאָטניק“.:

„די פיהרער פון דער פּאָליטיק אין אינערן־מיניסטעריום, די ה"ה סטאַמיראָווסקי און האוקע־באָוואַק האָבען, ווייזט אויס, געשטיצט זייערע בעהויפּטונגען, וועלכע זיי האָבען געמאַכט בעת'ן פּעה־הער, אויף עמיצענס לעבעדליכע רעלאַציעס, אפשר אויף עמיצענס אַ ביזווילליגען שפּאַס; זיי בעזיצען אויף אַזוי ווייט נישט קיין קענטעניש פון די מערב אייראָפּעאישע בעציהונגען, אַז זיי פערשטעהן נישט דעם גאַנצען אומזין פון אייניגע רעלאַציעס, וועלכע זענען זיי אַריינגעלייגט געוואָרען אין מויל אַריין דורך אונלאָיאַלע אינפאָרמאַטאָרען...

„ווי אַזוי קאָן עס אַ פּאָליטיקער אָדער אַ הויכער בעאַמטער נישט וויסען, אַז דערצעהלען אַ מעשה מכות לעאָן בלום, וועלכער שרייבט אַרטיקלען אין „הור־מאַניטע“ קאָן אַ געוועהנליכער „קאָוואַל“, אַז פרידריך אַדלער אַלס גענעראַל־סעקרעטאַר פון צווייטען אינטערנאַציאָנאַל טרעט בכלל נישט אַרויס עפענטליך אַנדערש ווי אַלס פערטרעטער פון גאַנצען אינטערנאַציאָנאַל, אַזוי, אַז ער איז קיינמאָל נישט אַרויסגעטראָטען אין דער פּראַגע וועגען עמיצענס גרעניצען; אַז די בעריהמטע בראָשור פון וואַנדערוועלדען איז נישט עפּעס אַנדערש ווי דער טעקסט פון דער סיים־אינטערפּעלאַציע וועגען בריסק, מיט אַ פאַרדערע, אין וועלכער עס ווערט נישט בעריהרט קיין שום אַנדערע פראַגע? אויף וואָס פאַרא אופן זענען די אַלע זאַכען, וועלכע עס קען אויסנוצען יעדער דרישראַנגיגער רעפּאָרטער פון אַ פּאַריזער, בריסעלער אָדער זשענעווער בלאַט, נישט בעמערקט געוואָרען דורך מענשען, וועלכע טראָגען די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר ניוואָ.... פון דער פּוילישער פּאָליטישער פּאָליציי? דאָס וועט שוין זיין אַ העלער ביישפּיל פון דער „פאַכמענערישקייט“ פון דער סאַנאַטאָרישער רעגירונג. די ווייטאָגדיגע זייט פון מעדאַל איז דער ווירקליכער, מיט וועלכען עס ווערען פאָרמולירט בעשולדיגונגען וואָס שטיצען זיך אויף אַזעלכע יסודות...

פּונקט אַזוי זעהט אויס די רעוועלאַציע פון הער קאָוועצקי וועגען דעם געוועהר, וואָס איז געבראַכט געוואָרען אַקוראַט פון בעלגיען. כאַר־וואָס פון בעלגיען? האָט געפרעגט מיט ריידיקייט דער בערוקער (פאַרשטעהער פון צווייטען אינטערנאַציאָנאַל, וועלכער איז געקומען צום פּראָצעס. די רעד.) עמיצער האָט איהם ערקלערט, אַז הער קאָוועצקי האָט דאָ געמוזט האָבען אין זין דעם אויפשטאַנד פון יאָהר 1863, ווען מען האָט ווירקליך געפּרובט איינקויפען געוועהר אין בעלגיען.

דעם אַרטיקעל פערענדיגט דער „ראָבאָטניק“, מיט פאָלגענדער איראָניע; נאָך אַביסעל און פון די ערקלערונגען מצד אַ פערטרויאונגסמאַן פון אונזער אונפערגלייכליכער דעפענזיווע וועלען מיר געוואויר ווערען, אַז קאָפּערניק איז געווען פאַרזיצער אויפ'ן קראָקאָווער קאָנגרעס און אַז שפּינאָזאַ האָט אונטער'ן דרוק פון ציאָלקאָשען קאַטעגאָריש געפאָדערט מען זאָל אָפּגעבען פאַמערן היטלער'ן אָדער גאָר לאָיד דזשאָרדזשען.

דער קולט פון סטאַלינ'ען איז רוסלאַנד

ווי זעהט איצט אויס מאָסקווע?

אַ שפּאַניער, וועלכער האָט פערבראַכט עטליכע וואָכען אין סאָוויעט־רוסלאַנד, האָט איבערגעגעבען אַ מיטאַרבייטער פון אַ פּאַריזער צייטונג זיינע איינדרוקען פון דער רייזע.

אויף דער פּויליש סאָוויעטישער גרעניץ, דערצעהלט דער טוריסט, בין איך געוואָרען איבערראַשט פון אַ גרויסען טויער מיט אויפשריפטען פון איין זייט: „אַ גרוס פאַר אַלע אַרבייטענדע פון מערב“ און אויף דער אַנדערער זייט: „די אַלוועלטליכע רעוואָלוציע וועט אָפּווישען אַלע גרעניצען“, דערווייל אָבער זענען די גרעניצען נישט אָפּגעווישט און דער צוג שטעלט זיך אָפּ אויף אַ מינוט, און אין די וואַגאָנעס שפּרינגען אַריין די סאָוויעטישע גרעניץ־סאָלדאַטען אין גוט אויסגענייטע גרינע מאַרינאַרקעס און גרינע היטלעך. דער צוג גייט ווייטער און שטעלט זיך אָפּ אויף דער סטאַציע „ניעגאָרעלאָיע“.

דאָס ערשטע, וואָס וואַרפט זיך אין די אויגען אויף דער סטאַציע, איז אַ ריזיגער פּאָרטרעט פון סטאַלינ'ען. דער דאָזיגער ערשטער איינדרוק פערבלייבט דערנאָך אויפ'ן גאַנצען שטח פון רוסלאַנד, אומעטום—אין די טעאַטערן, מאַגאַזינען, רעסטאָראַנען, קלובען, פּריוואַט־הייזער — פערפאָלגט אייך דער איינדרינגליכער אונהיימליכער בליק פון דעם דאָזיגען מענשן, מיט אַראָפּהענגענדיגע, אומציכטיגע וואָנסען און די ליולקע אין ווינקעל פון דעם שטייף־פערשלאָסענעם מויל. סטאַלין האָט זיך נישט ליב צו פאָטאָגראַפירען און די פאָטאָגראַפיעס, וועלכע האָבען זיך, ווי אַ רעגען אַראָפּגעלאָזט אויף רוסלאַנד, זענען אַלע אַלצאַיינע. עס מאַכט זיך גאָר אַמאָל אַז זיי בייטען זיך מיט דער גרופּע, וואו סטאַלין איז אַראָפּגענומען צוזאַמען מיט לעניבען דאָס שטרייכט אונטער, אַז סטאַלין איז געווען דער געטרייסטער און בעליבסטער תלמיד פון לענינען.

דעם מענש, וואָס קומט קיין מאָסקווע וואַרפט זיך אין די אויגען, אַ חוץ דער אַלגעמיינער אָרימקייט, דער ווילען פון דער מאַכט צו ברענגען די רוסישע הויפּט שטאָט צו אַנ'אָנשטענדיגען אויסזעהן. אומעטום געהט אַ רעמאָנט פון די הייזער, די בנינים ייערען אָפּגעפאַרבט לויט די נייע מעטאָדען, עס ווערען פערריכט די גאַסען. צו די שטאַטישע אַרבייטען, זאָגט מען, זענען מאָביליזירט 10 טויזענט קאָמסאָמאָלצעס. די הייזער ווערען אָפּגעפאַרבט אין איין קאָליר. עס בויען זיך אויף פיל נייע געביידעס, אָפּט אויפ'ן אָרט פון די חרוב געמאַכטע קלויסטערס. (לויט'ן פּלאַן פון מאָסקאָוויעט דאַרפען נאָך אַראָפּגענומען ווערען אַ 200 קלויסטערס און צערקווס). די בּרוקען ווערען געדעקט מיט אַספאַלט.

עס זענען געעפענט פיל נייע מאַגאַזינען, רעסטאָראַנען, קאַפע־הייזער. די באַלעבאַטים פון די אַנשטאַלטען זענען אָבער נישט קיין ניוואַט־מענשען, ווי פריהער (אין דער צייט פון נעפּ) נאָר מאָסעלפּראָם, מאָסאָרגין, גאָסטראָג, אוניווערמאַג אי אַנדערע האַנדעלס־אינסטיטוציעס. פאַר דעם געוועהנליכען בירגער זענען די דאָזיגע מאַגאַזינען נישט צוגענגליך, אָבער דאָך מאַכט זייער אָפּען זיין אויף די מאָסקווער דעם איינדרוק, גלייך ווי אין דעם פּאָליטישען קורס וואָלט ווירקליך איינגעגאַנגען עפּעס אַנ'ענדערונג און עס הויבט זיך אָן אַ נייער נעפּ.

ערפאָלגרייכע זאַמלונגען

פאַר'ן קרן־קימת אין ארץ־ישראל

ירושלים, (י. ט. א.) אין תל־אביב איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון יודישען נאַציאָנאַל־פאָנד, אויף וועלכער עס איז בעריכטעט געוואָרען, אַז אין ארץ־ישראל בעשטייערן זיך רעגולער 9000 פּערזאָן פאַר'ן יודישען נאַציאָנאַל־פאָנד. מעהרסטענס זענען דאָס אָנגעשטעלטע פון די נאַציאָנאַלע אינסטיטוציעס און פון „הסתדרות“.

ווי מען רעכענט וועלען די הכנסות פון קרן קימת אין ארץ ישראל אין יאָהר 1931/32 דערגרייכען ביז 13,000 פונט און עס וועט איבערשטייגען ווערען מיט 700 פונט די קוואָטע פון 25,000 פונט, וואָס איז בעשטימט אויף די לויפענדע 2 יאָהר.

דער גורל פון פרוי גורעוויטש'ס בוך

וועגען יודישע שול־וועזען אין פוילען

ווילנע, (י. ט. א.) דאָס בוך פון דער בעקאַנטער פּעדאַגאָגין ס. מ. גורעוויטש „דאָס יודישע שול־וועזען אין ליכט פון דער מינדערהייטס פּאָליטיק אין פוילען, וואָס איז ערשינען אין ווילנע, אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן 25־יעהריגען יובילעאום פון פרוי גורעוויטש'ס פּעדאַגאָגישער טעטיגקייט איז קאָנפיסקירט געוואָרען.

רעכט און לעבען

יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

אהן וואלוטיגע וועקסלען

וויכטיגע אויפקלערונג וועגען דער גילטיגקייט פון טובה און דעפא־וועקסלען

עס ווענדט זיך צו אייך א קרוב אדער א פריינד וועגען א גמילת חסד אין 90 אויב נישט אין 99 פאלען פון 100 דרייט איהר זיך ארויס פון אזא משא ומתן מיט עפעס א תירוץ ווייל נישט איהר קאנט און נישט אייך גלוסט אין אזא ביטערע צייט ארויס צוגעבען לעבעריג געלד פון אייער האנד.

גאנץ אנדערש האנדעלט איהר אבער דעמאלט ווען מ'פערלאנגט נישט פון אייך קיין מזומן, נאר מ'בעט ביי אייך א געפעליגקייט, אאז איהר זאלט אויסשטעלען אדער זשירירען א וועקסעל.

אין אזא פאל קאן מען דאך שוין גאר קיין חזיר נישט זיין. איהר טוט דעריבער גערן אדער נישט גערן אייער קרוב די פערלאנגטע טובה, זייענדיג אגב זיכער, אז פאר אזעלכע טובה־וועקסלען טראגט איהר סיי ווי נישט קיין שום פעראנטווארטליכקייט.... אדער אנ'אנדער פאל:

איהר נעהמט אויף זיך א געוויסע התחיבות. קיינער איז דאך אייך נישט מחויב צו גלייבען אויפ'ן ווארט, אז איהר וועט די גענומענע אויף זיך התחיבות פינקטליך אויספיהרען, לייגט איהר אלס גאראנטיע דערויף איין וועקסלען אויף א בעשטימטע סומע.

איהר גיט אזא בטיחות נישט בלויז דערפאר, ווייל איהר זענט דערצו געצוואונגען, נאר אויך דער פאר, ווייל אייך דאכט זיך אז אזעלכע דעפאנירטע אדער, ווי איהר רופט זיי אן דעפא־וועקסלען טארען נישט געלאזט ווער'ן אין קורס.

אין ביידע פאלען בעגייען די מענשען א טעות.

דארף מען דאך געדענקען אז אין די היינטיגע ווירטשאפטליכע פערהעלטנישען ווערט א וועקסעל בענוצט פאר א צאהלונגס־מיטעל פונקט אזוי, ווי געלד.

בכדי ר'זאל טאקע קאנען שפילען די בערופענע ראל, מוז איהם גאראנטירט ווער'ן אויסנאמליכע פראצעדוראלע פריווילעגיעס און קודם כל אנ'אבסאלוט־פרייען אומלויף.

דעריבער — מיט'ן מאמענט ווען דער אויס־שטעלער לייגט צו זיין אונטערשריפט און לאזט איהם ארויס פון זיין רשות, קאן שוין דעם וועקסל קיין שום רעכטליכער כוח נישט ארויסציהען אדער בעשווערען זיין צירקולאציע און קיין שום טענות זענען דעסטגלייכען אויך נישט ביכולת צו קווערסטיאניר'ען זיין מאטעריעלען און רעכטליכען ווערט

ממילא האבען נישט די אלע ריידערייען וועגען דער כלומר'שטער ווערטלאזיגקייט פון אזוי־גערופענע טובה־וועקסלען אונטער זיך קיין שום רעכטליכען גרונד.

גאנץ בעזונדער אינדי פאלען, ווען די פארוואורפען וועגען טובה'שקייט פון די געגעבענע וועקסלען קאנען נישט געמאכט ווער'ן זייער איצטיגען בעזיצער נאר איינעם פון די פריהעריגע פיגוראנטען דערזעלבער כלל גילט אויך דעמאלט ווען ס'האנדעלט זיך וועגען דעפא־וועקסלען.

זאגט דאך דער ארטיקעל 16 פון וועקסל־דעקרעט גאנץ בפירוש אז דעם וועקסעל בעזיצער אינטערעסירען לגמרי נישט די פערזענליכע בעציהונגען — אלזא, אויך די פרעטענזיעס וועגען טובה־שקייט אדער דעפאזיטישקייט — וועלכע בינדען דעם בעטרעפענדען בעל חוב מיט די פריהעריגע וועקסעל פיגוראנטען, סיידען דער זעלבער בעל חוב איז ביכולת אויפצווייזען אז דער איצטיגער בעזיצער האט איבערגענומען דעם וועקסעל אויף א ביזוויליגען אופן.

וואס שייך דעפאנירטע וועקסלען איז נאך כדאי צוצוגעבען, אז דער ארטיקעל 10 פונקט 2 זעהט פאר זיי יא פאר געוויסע בעגרעניצונג, און נעמליך אויב מ'בעצייכענט זיי מיט דער פארמול nie na zlecenie אדער bez prawa puszczenia w obieg קאנען זיי געלאזט ווערען אין קורס, אבער נאר מיט די רעכט פון א געוועהנליכע צעסיע.

אזעלכע וועקסלען געניסען שוין נישט פון קיין אויסנאהמליכע פראצעדוראלע פריווילעגיעס ד. ה. מ'קאן שוין אזא וועקסעל־סומע נישט אויפמאהנען דורך קיין עקזעקוצ'יע־קלאוזול, נאר בלויז אויפ'ן וועג פון דער נארמאלער ציוויל־געריכטס פראצעדור. ווי ס'זאל נישט זיין איז דער וועקסעל בעל־חוב בערעכטיגט צו מאהנען אנ'ענטשפרעכענדע ענטשעדיגונג פון דעפאזיטאר (ביי וועמען דער קוועסטיאנירטער וועקסעל איז דעפאנירט געווארען) פאר די געליטענע היזקות און שאדענס, אויב דורך זיין שולד האט ער דעם דעפאנירטען וועקסעל געמוזט אויסקויפען.

י. אינפעלד.

נאך וועגען דער לעצטער פעראָרדנונג וועגען מיליטער־שטייער

אין דער לעצטען ביילאגע „רעכט און לעבען" האבען מיר איבערגעגעבען די וויכטיגסטע כללים, וועלכע ס'ענטהאלט די פעראָרדנונג פון 24. אויגוסט 1931 און דערביי האבען מיר אגב אויך בעמערקט, אז די דאזיגע פעראָרדנונג טראגט נישט אריין אין געגעבענעם רעכטס־געביט קיין שום ממשות'דיגע ענדערונגען, נאר איבער'חזר'ט כמעט בוכשטעבליך די פעראָרדנונג פון 20־טען יאנואר 1930, צוזעצענדיג בלויז איניגע אויס־פיהר־בעשטימונגען.

מאכט מען אונז אבער אויפמערקזאם אויף אן אויספיהרליכען ארטיקעל אין א היגער פוילישער צייטונג אויך וועגען דעמזעלבען ענין. אין וועלכען דער אויטאר קומט צום בעשלוס, אז מ'וועט איצט אויפמאהנען מיליטער־שטייער פון די פאר־באראווע פאר דער גאנצער צייט, זייט זיי זענען קוואליפיצירט געווארען דורך די פאבאר־קאמיסיעס. דער אויטאר פיהלט א פנים, אז זיין „בשורה" וועט שווער טרעפען טויזענדער יונגעלייט, וועלכע באדען זיך שוין אזוי אויך גענוג: אין שטייער־אנגסטען, טרייסט ער זיי, אז מ'וועט זיי טון די געפעליגקייט און צולייגען די אנגעזאמעלטע חובות אין ראטען.

דער דערמאהנטער ארטיקעל מאכט איבער־הויפט אנ'איינדרוק פונקט, ווי דער מיליטער־שטייער וואלט ערשט איינגעפיהרט געווארען אין לעבען מיט דער דערשיינונג פון דער לעצטער פעראָרדנונג. אין אמת'ן פערפליכטעט דער מיליטער־שטייער שוין זייט'ן 26. אפריל 1926 און ר'טוט זיך רעכטליך באזירען אויף דער פעראָרדנונג פון מיניסטאר'ען־ראט פון 31. מערץ 1926.

לויט'ן ארטיקעל 11 פון דער דערמאהנטער פעראָרדנונג זענען מחויב צו צאהלען מיליטער־שטייער בלויז די פאבאראווי, וועלכע זענען געשטאנען פאר די קוואליפיקאציע־קאמיסיעס, אנהויבענדיג פון 1925 יאהר. דער מיליטער־שטייער בעלאסטעט אלזא ערשט די יונגעלייט, געבוירענע אין יאהר 1904 און די פאבאראווי פון די שפעטערדיגע יאהרגענג.

פון וואנען דער אויטאר דרינגט, אז די פליכט צו צאהלען מיליטער־שטייער וועט איצט אויס־געשפרייט ווערען אויך אויף די פריהעריגע יאהרגענג. דאס בלייבט מסתמא זיין פערזענליכער סוד. נישט די ביזאהער־פערפליכטענדע דעקרעטען און אויך נישט די לעצטע פעראָרדנונג געבען נישט אלענפאלס פאר אזא אינטערפרעטאציע קיין שום רעכטליכען גרונד.

מיר שטעלען דעריבער ווידער אמאל פעסט, אז די פאבאראווע פון די יאהרגענג ביז 1904, בלייבען ווייטער מחוצ'ן קאנטיגענט מיליטער־שטייער צאהלער, און, אז אויך די פאבאראווע, וועלכע זענען קוואליפיצירט געווארען צו דער קאטעגאריע „א", אפילו שוין נאכ'ן 1925־טען יאהר, קוים זעגען זיי איבערגעטראגען געווארען אין רעזערוו, צוליב'ן פערבלייבען אויסערן קאנטיגענט, אלץ איינס, צי זיי זענען יא אדער נישט אריינגעטראגען געווארען אין מיליטער־דינסט, דארפען נישט צאהלען קיין מיליטער־שטייער.

צום סוף איז כדאי אנצווייזען אויף נאך א טעות אין ציטירטען ארטיקעל: דארט ווערט אנגעגעבען, אז מיליטער־שטייער איז מען מחויב צו צאהלען ביז'ן 45 יאהר, ד. ה. ביז'ן מאמענט, ווען א רעזערוויסט געהט איבער אין לאנדוועהר (פאספאליטע רושעניע). אין דער ווירקליכקייט צאהלען מיליטער־שטייער אזוי גערופענע איינציגע שפייזער ביזן 40 יאהר און די פאבאראווע פון די איבעריגע קאטעגאריעס ביז'ן 50 יאהר און אין לאנדוועהר ווערט מען איבערגעטראגען נישט אין 45, נאר אין 40. יאהר

י. א.

יורידישע עצות

לעאן.

די איבער־געבליבענע אין דער דירה מינדער־יעהריגע קינדער האבען זיך פארלויפיג נישט פאר וואס צו שרעקען. אמת, מיט'ן טויט פון די עלטערן ווער'ן זיי נאך נישט בעפרייט פון פערלעגענע חובות. דער הויז־ווירט קאן אבער נישט דירעקט געגען זיי ארויסטרעטען.

זאלען זיי מיטנעהמען אין געריכט זיינע מעט־ריקעס, וועט דער פראצעס אנולירט ווערען.

א סטודענט יורי.

וואהרשיינליך, האט זיך אין דער נאטיץ א־ריינגעכאפט א טעות. דעם טיטול מאגיסטער פראוו ערטיילט דער אוניווערזיטעט; דעם אפליקאנטישען עקזאמען בעלייגט מען ביים אפעלאציע־געריכט, וואס שייך דעם אדוואקאטישען עקזאמען ווערט ער בעלייגט ביי דער אדוואקאטען־קאמער.

ח. רייכגעווערץ.

ס'איז פארהאן אנ'עצה.

פערשטענדיגט זיך מיט אונזער יוריסט פערזענליך, טעגליך פון 3 ביז 4 נאכמיטאג אין רעדאקציע. ברענגט מיט דעם אפמאך.

י. מ. ג.

פערפאלען! אויב אייער טאכטער האט נישט געהאט קיין אקטען מיט'ן פערשטארבענעם מאן, מוז דאס איבער־געבליבענע קינד געמאלדען ווערען אויף איהר נאמען.

לאדז.

אלץ איינס, צי די דינסט איז ביי אייך איינ־געמאלדען אדער נישט, קוים קומט זי צו אייך יעדען טאג ארבייטען זאל זיין, אז נאר בלויז אויף עטליכע שעה, זענט איהר זי שוין מחויב איינצומעלדען אין קראנקען־קאסע.

קופאן

אויף א יורידישער עצה

גילטיג מיטוואך דעם 4-טען נאוועמבער

א בעקאנטער יוריסט ערטיילט יורידישע עצות פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאקציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21.

אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט"

– פון דעם זעלבען טאג –

גערענקט, יודען!

אז איהר דארפט פריהער נישט אונטערנעהמען קיין שום שריט אין אייער רעכטליכען ענין, כל זמן איהר האט זיך נישט פערשטענדיגט מיט'ן רעכטס־פובליציסט **י. אינפעלד, לאדז, פיעטריס. 31**

אויפנאהמס־שעה'ן טעגליך פון 4–8 אוו.

שריפטליכע אנפראגען קאן מען אדרעסירען ז לאדז, פאסט־קעסטעל 362.

מוטער טאלערירט די שאנד־פיהרונג פון איהר טאכטער

א געוועזענע „מומע" פאדערט אנ'עקסמיסיע פון איהר סובלאקאטארקע, א גאסען־פרוי

די פערהאנדלונג קומט פאר אין 4־טען סעסיע־זאל פון דער ציוויל־אפטיילונג ביים היגען קרייז־געריכט.

ביים שטענדער פאר אנגעקלאגטע (פאזוואנע) שטייט א מיטעלוואוקסיגע פול־בלוטיגע פרוי פון א יאהר 28—30, ציכטיג געקליידעט, לויט'ן בע־שיידענעם אויסזעהען — א בכבודיגע אלטשטעטישע יונגע באלעבאסטע, צום געגענאיבער־דיגען. שטע־דער, וואס איז בעשטימט פאר איינקלאגער)(פאר־וואוד) קאלער'ט זיך פאמעליך צו א נידעריגע, קיי־לעכדיגע עלעגאנטע עלטערע דאמע, מיט א פאר פענסנע אויפ'ן קורצען עטוואס־פלאטשיגען פליישי־גען נעזעל.

דער ריכטער הייבט אן צו לייענען די תביעה (פאוואודזטווע) צו רעגינע ש. אויף גדאנסקא גאס האט זיך אריינגעצויגען די גרושה סאלע ס—ק אלס סובלאקאטארקע. פאר'ן פערנומענעם מעבלירטען צימער האט זיך די איינגעקלאגטע פערפליכטעט צו צאהלען הונדערט זלאטעס א חודש דירה־געלד, געדינגען האט זי דעם צימער אויף א דאמען־שניי־דער־ווערקשטאט און אין אמת'ען פיהר'ט זי אבער דארט „א פריילעך הייזעל", אין מיטען העלע טאג ברענגט זי אריין „געסט" און ס'עס שפילען זיך דארט אפ די פריכסטע ארגיעס, ס'איז איהר א חרפה פאר איהרע אייגענע דערוואקסענע קינדער און זי קאן אויך נישט די אויגען עפענען פאר די הויף־שכנים. פערלאנגט זי דעריבער תיכף אנ'עקסמיסיע.

נאכדעם ווי די אנקלאגערין ערקלערט, אז זי האלט אונטער די תביעה ערטיילט דער ריכטער א ווארט דער אנגעקלאגטער:

דאס „סקראמנע" ווייבעל ווארפט א שפאטישען בליק אויף דער אנקלאגערין און אוועקשטעלענדיג זיך אין א וואוילערישע פאזע הייבט זי אן צו דער־לאנגען איהרע טענות:

די פריצ'טע מאכט זיך, דא פאר א גאנצע צדקת. כ'האב זי נעבען אריינגעפיהרט אין א טעות. זי האט גאר נישט געוואוסט, ווער איך בין און אויף וואס איך דינג דעם צימער.

איך בעשטעטיג אז איך בין טאקע א „קאנ־טראלנע" אבער די באלעבאסטע האט דאך מיך פאר אזעלכע אויסגעצייכענט געקאנט.

אויב זי האט פון מיר געפאדערט הונדערט זלאטעס א חודש פאר א פולשטענדיג 1־פענסטער־דיג שטיבעל, אין דער זעלבער צייט וואס זי צאהלט פאר א גאנצע 3־צימערדיגע דירה נישט קיין פולע זיבעציג זלאטעס, איז דאס דער בעסטער בעוויז אז זי האט אויסגעצייכענט גוט געוואוסט אז איך וועל דארט קיין שניידער־ווערקשטעל נישט פיהרען.

איבעריגענס, אויב זי וואלט טאקע געווען אזא „צנועה" פאר וועלכע זי וויל דא גילטען טא פאר וואס האט זי מיך דען נישט באלד איינגעקלאגט נאר זי פאדערט אויף מיר אנ'עקסמיסיע ערשט איצט נאך א יאהר וואוינען.

זי האט די גאנצע צייט געשוויגען, ווייל איך האב איהר פינקטליך געצאהלט די הונדערטער זל. איצט ,ווען צוליב דעם ביטערען קריזיס האט זיך געמאכט קנאפ „פרנסה" און איך האב פערלאנגט אז זי זאל מיר עפעס אראפלאזען פון דירה־געלד ווערט זי מיר גאר פלוצלונג א רביצין און גייט מיך ארויסווארפען.

זי שעהמט זיך פאר איהרע קינדער? אזעלכע צדיקים זענען זיי? אדרבא, זאל מען וועגען זיי נעהמען א אפיניע ביי ווייער'ן אין דער „ביורא" און ביי דערעציושען אין דער „אביטשאיובקע".

די שכנים רעדען? פאר וואס האבען זיי דען פריהער נישט גערעדט. פריהער האט דען די קלאפ־טע נישט געהאלטען ביי זזיך קיין נקבות? די פריה־ריגע זענען געווען פאר איהר כשר און איך בין פאר איהר טריפה, און ווי לאנג איז דאס גאר, ווי די קלעמפע האט אליין געפיהרט א „הייזעל".

אגב שטעל איך פעסט, אז איך וואוין נאר אין געדונגענעם צימער דאגעגען די „געסט" געהם איך אויף ביי מיינע עלטער'ען אין דער שטוב, וועל־כע וואוינען אויף דערזעלבער גאס, דאס קאן בע־שטעטיגען מיין מוטער, וועלכע געפינט זיך אין ווארטע־זאל און וועלכע איך בעט אויסצוהער'ען אלס עדות.

דער ריכטער ערקלערט איהר, אז א מוטער טאר אין קיין ציווילען פראצעס קיין עדות נישט זיין. דאך וועט ער זי אריינרופען, ווייל ר'איז ניי־געריג אנצוקוקען א מוטער, וועלכע טאלערירט אין איהר צימער די שאנד־פיהרונג פון איהר אייגענע טאכטער.

ס'קומט אריין א יודענע פון א יאהר עטליכע פופציג, א הויכע, א דארע אין א טיפען שייטעל, ארומגעוויקעלט אין א שווארצען זיידענעם שאל.

דער ריכטער האט איהר אריינגעזאגט א שפאר־רע פארציע מוסר אבער די יודענע האט זיך פון די שטראף־רייד קענטיג קנאפ וואס גענומען צום הארצען.

וואס שייך דעם עצם פראצעס האט דאס גע־ריכט די עקסמיסיע־תביעה אפגעווארפען, שטיצענ־דיג זיך אויף דעם אומשטאנד וואס קיין דירה־געלד איז די אנגעקלאגטע נישט שולדיג אלענ־פאלס מאהנט עס נישט די אנקלאגערין, פון איהר וואס שייך די אנטימאראלישע פארוואורפען זענען זיי נישט בעשטעטיגט געווארען דורך עדות פון זעל בען הויז.

אויסהערענדיג דעם אורטייל, האט די מוטער געכאפט די טאכטער מיט איהר „חתן" אונטער'ן ארים און איז א צופרידענע ארויס פון זאל, ווערענ־דיג בעגלייט מיט פעראכטעטע בליקען פון פער־זאמעלטען פובליקום.

ארגוס.

די ווילנער טרופע איז לאדז

די ענטוויקלונג מיט רינאַ — אין יעדען שלעכטס ואיז פערהאַן א פונק גוטס — פרישע ארבייט

ווירקט אויף דער קינסטלערישער פּסיכיק פון שוישפילער — טעאטער איז נישט בלויז קיין

פערוויילונגס-ארט — קאנטאַקט מיט די מאסען — רעפערטואַר און טרופּע

געשפּרעך מיט דעם אַנפיהרער פון דער טרופּע מאַז"ה

די אַנגעוועהענסטע זכרונות האָבען מיר לאַדזער פון די „ווילנער". וועניג ווער האָט אַזוי טיף פער־שטאַנען די פּרעכטיגע לייסטונגען פון דיר. מאַז"ה וועלכער האָט אַ דאַנק זיין אייזערנעם ווילען געקענט בעווייזען אַז דאָס יודישע טעאַטער קען זיין דורך און דורך מאָדערן און דאָך צוציהען צו זיך די מאַסען. ער איז אייגענטליך אין פּוילען געווען דער איינציגער וועלכער האָט געשאַפען דעם סטאַבילען און גוטען יודישען טעאַטער. ווידער האָט זיך די ווילנער טרופּע אָפּגעשטעלט אין לאָדז, כדי אונז אָפּצופרישען מיט אמת'ער טעאַטער־קונסט.

כדי צו געבען אַן אויסדרוק פון צופרידענהייט וואָס דאָס בעסטע יודישע טעאַטער אין פּוילען, וועט שפּעטער מאַכען די גרויסע טעג פון אונזער לעבען, האָט אונזער'ס אַ מיטאַרבייטער געהאַט אַ געשפּרעך מיט דיר. מזא"ה, וועגען די ווייטערדיגע אויפגאַבען פון דער ווילנער טרופּע און וועגען זייערע אינערליכע פּראָבלעמען.

— געוויס איז שלעכט, האָט ה' מזא"ה אָנגעהויבען זיין געשפּרעך, אָבער ווי זאָגט אַ שפּריכוואָרט אין יעדען שלעכטס איז פאַראַן עפּעס גוטס. שלעכט איז דערפאַר וואָס מ'האָט אונז אונמעגליך געמאַכט צו פאָהרען קיין ריגע. ווי איהר ווייסט זענען מיר געווען אַנגאַזשירט אויפ'ן גאַנצען סעזאָן קיין ריגא, מיר האָבען זיך צוגעגרייט דערצו, צוזאַמענגעשטעלט דעם קינסטלערישען און טעכנישען פּערזאָנאַל, פּלוצלונג האָבען מיר בעקומען אַ פעראָרדנונג פון דער לעטישער מאַכט, אַז זי וועט נאָר אַריינלאָזען 7 מענשען פון אונזער צוזאַמענשטעל, די איבעריגע זאָלען מיר נעהמען דאָרט, פערשטייט זיך אַז אויף אַזאַ אופן האָבען מיר געמוזט רעזיגנירען פון דעם אַלעמען, די צרה ריגע האָט רואינירט די טרופּע דרייפאַך: מיר זענען געבליבען אָהן אַן אָרט, וואו צו שפּילען, די טרופּע איז אַביסעל צושלאָגען געוואָרען און מיר האָבען נישט צוגעגרייט קיין אַרבייט אויף ווייטער. די גוטסקייט אין דער צרה שטעקט דערין וואָס מיר האָבען זיך בעזעצט אין לאָדז, אין דער שטאָט וועלכע האָט אונז שטענדיג אַרויסגעוויזען דעם מאַקסימום פון צוגעבונדענקייט און אָנערקענונג פאַר אונזער אַרבייט.

דאָס בעסטע פאַר'ן טעאַטער, זאָגט ווייטער דיר. מזא"ה איז נישט אַזוי ווייט דער פּערקויף פון דער „סחורה" ווי דאָס שאַפען, ווייל די טרופּע דאַרף דערהאַלטען דעם קינסטלערישען ווערט. ביי דער אַרבייט אויף נייע פּיעסען שפּילט פערשטייט זיך אַ גרויסע ראָל דער תּיקון וואָס די נייע אויפפיהרונגען בעקומען, נישט ווייניגער ווערט האָט אויף דער'ביי דאָס, וואָס פרישע אַרבייט ווירקט אויף דער קינסטלערישער פּסיכיק פון שוישפּילער, דאָס אַלטע וואָס ער האָט שוין אַדורכגעמאַכט און דאַרף ווייטער שפּילען ווערט ביי איהם נישט מעכאַניזירט.

לאָדז האָט געשאַפען די נויטיגע וואַרימע סביבה וואָס איז אַזוי נויטיג פאַר אַ לעבעדיגען טעאַטער. דאָס האָב איך אַנערקענט בעת די פייערונגען לכבוד אונזער פופצעהניעהריגען יובל, דאָס פרשיינען פון אַ ספּעציעל בוך, א.אַ.וו.

— ווי אַזוי קען מען דעפינירען די איצטיגע ריכטונג פון דער טרופּע אין קינסטלערישען הינזיכט?

— אונזער ריכטונג בלייבט דיזעלבע וואָס מיר האָבען זיך אָנגעצייכענט, שוין פאַראַיאָהרען. דאָס טעאַטער אונזערס איז אַ קולטור־געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציע. מיר שטעלען און וועלען שטעלען נאָר זעלכע פּיעסען, וואָס פערנעהמען זיך מיט די בריענענדסטע פּראָבלעמען פון די יודישע אַרבייטער־און פאָלקס־מאַסען. דאָס טעאַטער דאַרף זיך נישט נאָר בעשעפטיגען מיט די פּראָבלעמען נאָר האָבען אַ שטעלונג צו די בעריהרטע פּראָבלעמען. אונזער טעאַטער דאַרף נישט און קען נישט זיין נאָר אַן אָרט פאַר פערוויילונג, פון ליבע צו דרייעקפער... מען, מיר פיהלען די גרויסע אחריות פאַר אונזער אויפגאַבען, ליידער האָבען אַלע פּרובען וואָס זענען געמאַכט געוואָרען די לעצטע יאָהרען צו שאַפען אַ בעסערען יודישען טעאַטער צוליב געוויסע סיבות זיך נישט איינגעגעבען. און ערלויבט מיר, אויב איך וועל אויף אַ מאָמענט נישט זיין בעשיידען. מיר די „ווילנער טרופּע" זענען ביז היינט געבליבען דער אוואַנגאַרד פאַר אַ בעסערען יודישען טעאַטער.

— וואָס פאַראַ רעפּערטואַר האָט איהר זיך אָנגעצייכענט?

— געגען דעם רעפּערטואַר קען מען פערשטעהט זיך נישט פעסטשטעלען, אָבער מיר בעריקזיכטיגען אין דער ערשטער רייהע די אָריגינעל יודישע ליטעראַטור, און דאָס בעסטע פון דער אייראָפּעאישער.

קודם כל די, וואָס פערנעהמען זיך מיט סאָציאַל געזעלשאַפטליכע טראַגען ווי אַניעל, האַוּפּטמאַן, סינקלער און אַנדערע.

— ווי אַזוי וועט איהר פערברענגען דעם סעזאָן אין לאָדז?

— מיר וועלען שפּילען אין ביידע טעאַטערס, וואָס שטעהען צו דיספּאָזיציע. אין קליינעם קאַמער־ראַל־טעאַטער און אין פילהאַרמאָניע, מיר וועלען אין פילהאַרמאָניע מאַכען אַ פּרוב פון פולשטענדיג מאָדערניזירען די אויפפיהרונגען, מיר וועלען שפּילען אָהן פאָרהאַנג, אָהן ביהנע נאָר אויף דער עסטראַדע. נייע קאַמעראַל־אויפפיהרונגען וועלען מיר מאַכען אין קליינעם טעאַטער, ווען ס'קומט אויס כסדר געדונגען'עווען איז אונמעגליך צו מאַכען גראַנדיעזע אויפפיהרונגען, מיר קאָנען און אונזער גרויסען רעפּערטואַר נישט מיטפיהרען.

— און די טרופּע פאַר'ן „לאָדזער סעזאָן" ווי אַזוי איז צונויפגעשטעלט?

— אונזער טרופּע בעשטעהט אַזוי ווי פריהער פון די בעסטע, איבערגעגעבענסטע אַלטע און יונגע שוישפּילער מיט אידעאַליזם צו דער יודישער מאַסען־קולטור, איצט איז צוגעקומען פרידאַ וויטאַלינא וועלכע איז היינט־צו־טאָג די בעסטע מוטער־ראָליסטין, נאָך בינא ראַבינאָוויטש, אויף דער יודישער ביהנע. מיר אונטערהאַנדלען נאָך מיט בוד־גאנען און האָפען, אַז דער „לאָדזער סעזאָן" ווי איהר זאָגט, זאָל אויספאַלען ווי אַמבעסטען, מיר ווילען און וועלען זיך אויך שטעלען אין אַ אידעאישען קאָנטאַקט מיט די קולטורעלע געזעלשאַפטליכע און פּראָפעסיאָנעלע אָרגאַניזאַציעס אין לאָדז, און מיר האָפען, אַז מיר וועלען געפינען די אונטערשטיצונג פון די ברייטסטע יודישע מאַסען.

י. דאַנסין.

בליק אין א שפּילצייג-פאַבריק,

וואו עס ווערען מאַסענהאַפטיג אויסגעאַרבייט אויטאָמאָבילען און אַנדערע שפּילצייג פאַר קינדער.

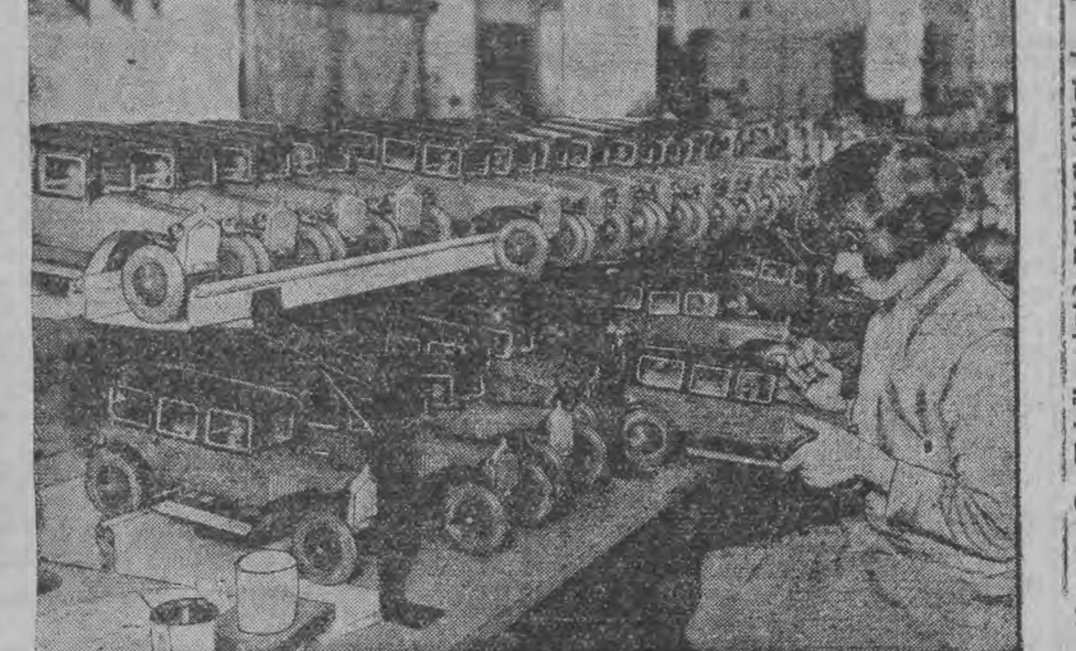

האַללאָ! קליינג 240-80
KURJER KRAWIECKI
„GELASSENA"
Sienkiewicza 40, tel 240-80
נעהמט־אָן יעדע אַרט גאַרדעראָבע צום פּרעסען, רייניגען, פאַרבען און פאַרשען. נעהמט־אָן און שיקט אָפּ צוריק די איבערגעבענע אַרבייט שנעל־פּונקטליך.
רעעלע בעהאַנדלונג! סאָלידע אויספיהרונג!

ד"ר ענדערליין

זאָל האָבען ענטדעקט אַ גאַנץ נייע מעטאָדע פון פאָרשען און היילען שווינדזוכט.

אַ שענדליכער כוליגאַנישער אַרטיקעל

אין היטלער-אָרגאַן דער „פאָרפּאָסטען" געגען די דאַנציגער מזרח-יודען

דאַנציג, (י. ט. א.) אין לעצטען נומער פון היגען היטלער־אָרגאַן „דער פאָרפּאָסטען" איז פערעפענטליכט געוואָרען אַן אַרטיקעל, אין וועלכען עס ווערט אויף אַ כוליגאַנישען אופן שענדליך אַטאַקירט די מזרח אייראָפּעאישע יודען, וועלכע געפינען זיך אין דער פרייסטאַט. דער מחבר פון אַרטיקעל פאָדערט אויף יעדען היטלעריסט „אַכטונג צו געבען", וואָס די מזרח יודען טוען אין דאַנציג.

אַרום די פּלענער פון אַ סיריש-איראַקישער אוניע

ירושלים, (י. ט. א.) ווי די אַראַבישע צייטונגען טיילען מיט, איז דער געוו. פּרעמיער פון עבר-הירדן, וועלכער וואוינט איצט אין דמשק, אקטיוו אַרויסגעטרעטען אין דער דיסקוסיע וועגען דער אוניע, וואָס ווערט פּראָיעקטירט צווישען סיריען און איראַק אינטער דער הערשאַפט פון קעניג פייזאַל.

שייך טאַדזש עד דין, דער געוועזענער הויפּט פון דער סירישער מלוכה און אַנדערע רעפּובליקאַנער, מיידען אויס צו בעטייליגען זיך אין דער דיסקוסיע.

דער פיהרער פון די דרוזען, על אטראַש האָט פערעפענטליכט אַ מעלדונג אין דער פּרעסע, אין וועלכער ער זאָגט זיך אַרויס פאַר דער אוניע צווישען סיריען און איראַק. על אטראַש טרעט שאַרף אַרויס געגען די אַנהענגער פון אַ בריטען דזשעבעל דרוז פון סיריען.

מאשין-לעבער
ווערען אָנגענומען אויסצוניייען ביי
ג. נאַרדמאַן שרוּדמיעסקאַ 8,

קרבנות פון שפּיאָנאַזש

סענסאַציאָנעל קרימינעלישער ראָמאַן

(59

— יאָ, איך וועל אייך אַלץ דערציילען, מיינע הערען, פון סאַמע אָנהויב אָן — האָט טאָמסאָן פאָרטגעזעצט — אין יענעם פריהמאָרגען, ווען פון דער אייזערנער קאַסע זענען אַרויסגעגנב'עט געוואָרען די דאָקומענטען, בין איך אויפגעשטאַנען אינדערפריה. מיט מיר טרעפט עס אָפט. איך פּעגעהם אַ צימער אונטען. אַז איך בין אויפגעשטאַנען, האָב איך דערהערט איבער זיך אַ גערויש אינ'ם אַרבייטס־צימער פון'ם סער ראָבערטס. דערנאָך האָט זיך מיר אויסגעוויזען, אַז איך האָב דערהערט, ווי עס האָט אַ סקריפּע געטון די טיר פון דער אייזערנער קאַסע.

— וויפיל אַ זייגער איז עס געווען? — האָט בראַון אַ פרעג געטון.

— אַן עך פינף פאַרטאָג, סער. דער זייגער האָט אָקאָרשט געהאַט געשלאָגען. איך בין אויפגעשטאַנען, אַרויסגעגאַנגען אין דער פענסטער אויף די טרעפּען, און דערזעהן, אַז אינ'ם אַרבייטס־צימער איז ליכטיג. רעכענענדיג, אַז אינ'ם הויז האָבען זיך אַריינגעקריגען גנבים, האָב איך זיך בעוואָפענט מיט אַ גראָבען שטעקען, און בין שטיל אַוועק אין דער ריכטונג פון קאַבינעט.

איך האָב דערזעהן, ווי די מילעדי איז אַרויס פון קאַבינעט אין אַ נאַכט־כאַלאַט, און איז אַוועק אין איהרע צימערען.

דאָס ליכט איז אויסגעלאָשען געוואָרען.

איך האָב געמיינט, אַז ליידענדיג פון שלאָפלאָזיגקייט, האָט זי אין קאַבינעט געזוכט אַ בוך צום לעזען.

אָבער שפּעטער אינדערפריה איז עס געווען, האָט מיך דער סער ראָבערטס אַריינגערופען אין קאַבינעט, און דערקלערט, אַז די דאָקומענטען זענען פערפאַלען געוואָרען.

דער מיסטער קאַרלין איז אויך געווען אין קאַבינעט, און ביידע האָבען זיי אויסגעזעהען שטאַרק פערזאָרגט און נידערגעשלאָגען.

— האָט איהר געזאָגט דעם סער ראָבערטס וועגען דעם, וואָס איהר האָט געזעהן?

— ניין, סער... איך זעה איצט, אַז איך האָב עס געדאַרפט טון, נאָר איך האָב דאַן נישט געהאַט קיין דרייסטקייט. סער ראָבערטס האָט מיר בעפוילען גאָרנישט צו זאָגען קיינעם וועגען דער אבדה... איך בין אַראָפּ אונטען צו זיך, און איך האָב אָנגעהויבען צו טראַכטען וועגען דעם, וואָס עס איז פאָרגעקומען.... איך האָב אַבסאָלוט נישט געצווייפעלט אין דעם, אַז די מילעדי האָט צוגענומען די דאָקומענטען. מיר איז געווען בעקאַנט, אַז זי איז צעהן אַ זייגער אַוועק פון שטוב. איהר צימער־מיידעל איז אויך אַוועק — ביי איהר איז געווען אַ פרייער טאָג. מיר איז איינגעפאַלען, אַז די מילעדי איז אַוועק אויף רינדערקאַרט.

— פונוואַנען האָט איהר געוואוסט, אַז זי האָט געקאָנט אַהין אַוועק?

— איך האָב עס שוין פון לאַנג געוואוסט, און אַ געוויסע אַדרעס האָב איך זיך דערוואוסט צופעליג.

— איהר האָט איבערגעלייענט אויף אַ בויגען לעש־פּאַפּיר אויפ'ן טיש פון דער לעדי ראָלסאָן?

— האָט בראַון טרוקען אַ פרעג געטון.

— יאָ, סער! די מילעדי איז געווען קנאַפּ פאָרזיכטיג. מיר איז אָבער געלונגען בלויז צו דערגעהן דעם אַדרעס, ווייל די מילעדי האָט אַליין אָפּגעגעבען די בריף אויף דער פּאָסט.

— האָט איהר זי ווען עס איז געפּרובט נאָכשפּיאָנירען אויף רינדערקאַרט?

— יאָ, סער, עטליכע מאָל... איך פלעג זיך כמעט שטענדיג אָנשטויסען, ווען זי האָט זיך געקליבען אַהין גיין. זי פלעגט דאָס רוב מאָל אויסקלייבען טעג, ווען דאָס צימער־מיידעל פלעגט זיין פריי, אָדער ווען זי פלעגט פריהער אַוועקשיקען דאָס מיידעל אין טעאַטער.

— גוט, רעדט ווייטער.

— אַזוי צו אַזוי, נאָר אין קורצען האָב איך זיך דערוואוסט פערשידענע פּרטים וועגען דעם הער מעליקאָוו און וועגען די רוסען, וועלכע פלעגען זיך צוזאַמענקומען אין דער וואוינונג פונ'ם אַלטען איטאַליענער... עס האָט, זעלבסטפערשטענדליך, נישט געהאַט קיין שום שייכות מיט מיר, און איך ווייס אַליין נישט פאַרוואָס אַט דאָס אַלץ האָט מיך אינטערעסירט, ווייל, אייגענטליך, האָב איך נישט געטראָגען קיין שום האַס אויף דער מילעדי... ס'קאָן זיין, ס'איז אפשר געווען דערפאַר, וואָס דער סער ראָבערט האָט זי פערגעטערט, און זי האָט זיך אויפגעפיהרט נישט גוט אין בעצוג צו איהם... מיט איין וואָרט, כ'האָב בעשלאָסען אין יענעם אינדערפריה אַוועקצופאָהרען אַהין און אַ קוק טון, צי וועט מיר נישט געלונגען עפּעס צו ענטדעקען. איך האָב דערויף נישט געבעטען קיין דערלויבניש ביים סער ראָלסאָן, און איך האָב דיזיקירט, ער זאָל זיך נישט כאַפּען, אַז איך בין אַוועק. אַלענפאַלס, האָב איך געקאָנט עפּעס צוטראַכטען שפּעטער און פערענטפערען זיך. דזשעג קינסטען האָב איך אויך נישט געזאָגט, אַז איך גיי אַוועק. איך בין אַוועקגעפאָהרען און אָנגעקומען צום סקווער פּונקט אין דעם מאָמענט, ווען די מילעדי איז אַריבער די גאַס און איז אַריין אין פּאָסט־ביוראָ.

אין דעם דאָזיגען ביוראָ איז מיר שוין עטליכע מאָל אויסגעקומען צו זיין. איך בין נאָכגעגאַנגען די מילעדי. זי האָט זיך אָפּגעשטעלט ביים פענסטערל און אין גאַנצען קאָנטאָר געווען בלויז זי אַליין. אַרויסרופענדיג דעם נומער, האָט זיך די טעלעפאָניסטקע אַ קעהר־געטון מיט דעם רוקען צו מיר, און איך בין שטיל און נישט בעמערקט אַדורך דעם צימער. עס זעט די מילעדי און נישט די טעלעפאָניסטקע האָט מיך געזעהן. איך בין אַדורך פערביי דעם טעלעפאָן־ביידעל, פערקירצענדיג רעכטס, און געבליבען שטיין אונטען ביי די טרעפּען לעם דער זייטיגער טיר, נישט ווייט פון וועלכער עס איז געווען אַ צווייטע טיר אין קאַמערל אַריין.

בראַון האָט אַ שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ. פאַר איהם און פאַר שנעלן איז קלאָר געווען, אַז טאָמסאָן האָט ריכטיג געשילדערט דאָס אָרט פון פערברעכען.

— איך האָב אַליין נישט געוואוסט, וואָס איך קלייב זיך צו טון — האָט טאָמסאָן פאָרטגעזעצט — מיר דוכט זיך, אַז איך האָב געוואָלט אַרויסרייסען דאָס האַנד־ביטעל ביי דער מילעדי, ווען זי וועט אַריין אין טעלעפאָן־ביידעל, און דערנאָך ענטלויפען... אָבער אויף יעדען פאַל איז ביי מיר אין טאַש געווען גרייט אַט דאָס!

(פאָרטזעצונג קומט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער רעבעז

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 4 כד מרחשון תרצ"ב

נאוועמבער

זון-אויפגאנג 6.32
זון-אונטערגאנג 4.12

פון האנדעלס-געריכט

צי וועט די „ווידז. מאנופאקטור" בעקומען א נאדזור?

די פראגע וועט ערלעדיגט ווערען אויף דער היינטיגער זיצונג פון האנדעלס-געריכט

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, האט דאס האנדעלס-געריכט אויף איהר זיצונג פון 23 סעפטעמבער ד. י. בעשלאסען אפצולעגען דעם „נאדזור" פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור" אויף 6 וואכען. אין משך פון דער צייט, דארף די נייע פערוואלטונג פון דער ווידז. מאנוף. צושטעלען א נייעם ביל. אנס.

דער ענין וועט בעטראכט ווערען אויף דער היינטיגער זיצונג פון האנד. געריכט.

• • •

נעכטען האט דאס געריכט ערקלערט אנ'אויפגעלאשטש דער פירמע „צצאר בערענהארדט", מאשינען-פאבריק (זאקאנטנא 62) דער געפאלענער איז געשטעלט געווארען אונטער פאליצייאישער אויפזיכט.

די פירמע „בערטאלד און זיילער (6-טער שערפיען 65) האט אפגעגעבען א ביטע צום געריכט, מ'זאל איהר ערקלערען אנ'אויפגעלאשטש. די פירמע עקזיסטירט אין לאדז פון יאהר 1905. אין בילאנס שליסען זיך די פאסיווען מיט א סומע פון 440,000 זל. די אקטיווען שטעלען מיט זיך פאר די סומע פון 432,575 זל.

דאס געריכט האט דער פירמע פערפעגטליכט אנ'אויפגעלאשטש. די אינהאבער זענען געשטעלט געווארען אונטער פאליצייאישער אויפזיכט.

• • •

א דריטען אויפגעלאשטש איז פערעפענטליכט געווארען דער פירמע „מאיר בלומענפעלד" פיעטריקאווער 18) דער געפאלענער איז געשטעלט געווארען אונטער פאליצייאישער אויפזיכט.

שטרייק אין די בעקערייען

(2) לויט אינפארמאציעס פון קאמפעטענטע פאקטארען, ריכט מען זיך, אז די ענדגילטיגע דעציזיע, וועגען אנהויבען צו שטרייקען אין אלע בעקערייען וועט אנגענומען ווערען סוף וואך, ד. ה. ווען ס'וועט זיך ענדיגען דער טערמין פון די קינדיגונגען, און די מייסטערס וועלען, וואהרשיינליך ארויסרוקען זייערע ענדגילטיגע פראפאזיציעס וועגען רעדוצירען די לוינען.

די קריסטליכע בעקערייען זענען דערווייל נישט בעדראהט די וואך פונ'ם שטרייק, און אויב אויסברעכען — וועט עס ערשט געשעהן זונטאג אין אווענד.

• • •

(א) אויף פאלודניאווא 25 זענען 2 אומבעקאנטע פערזאן בעפאלען דעם 50 יאהריגען שמרל אבלענגארסקי (פראנציסקאנער 36) און מיט שטעקענס איהם צושפאלטען דעם קאפ און אויסגעהאקט עטליכע ציינער.

צו דעם פערוואונדעטען איז ארויסגערופען געווארען פאגאטאוויע.

פאליציי זוכט די אנפאלער.

(—) אויף וואלטשאנסקא 169 איז בעפאלען געווארען דער בעקער-מייסטער שלמה מיצענמאכער און איז שטארק צושטאכען געווארען מיט מעסערס.

4 בחורים מיט מעסערס

וועגען דער ליבע פון איין יודיש מיידעל

(2) דעם 18 נאוועמבער פ. י. איז אויף 11 ליסטאפאד 38 צושטאכען געווארען מיט מעסערס דער בעקער-מייסטער מנחם זאלצמאן (ושעראמסקיעגא 11).

אלס די אנפאלער אויף זאלצמאנען זענען ארעסטירט געווארען: שלמה ווינטער, יאנקעל גאלדמאן, יאנקעל קאנטאראוויטש און יאסל כאמילסקי.

נעכטען זענען די אלע 4 געשטאנען פאר'ן שטאטישען געריכט.

פון די געריכטס-פערהאנדלונגען איז געוועזן צו דריגנען, או מנחם זאלצמאן האט געהאט אינטימע בעציהונגען מיט א געוויסער עווא אבראוויסקא.

צו דער דאזיגער מיידעל האט אויך געהאט „א שוואכקייט" יאנקעל קאנטאראוויטש, וועלכער האט געוואלט צווינגען זאלצמאנען, ער זאל מיט איהר איבערייסען. או דאס איז איהם נישט געראטען — האט ער געמאכט מיט זיינע קאליעגען דעם אנפאל.

יאנקעל קאנטאראוויטש איז פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים טורמע.

די דריי קאלעגען זיינע זענען בעפרייט גע ווארען.

דער שטרייק אין דער זיידען-אינדוסטריע

(2) לויט אינפארמאציעס פון ארבייטס-אינספעקטאריאט, דארף מען האפען, או אין משך פון דער היינטיגער וואך וועט דער שטרייק אין דער זיידען-בראנזשע ליקווידירט ווערען, וואהרשיינליך בדרך קאמפראמיס.

מ'דארף אויך רעכענען, אז די וואך זאל אויך ליקווידירט ווערען דער סכסוך אין דער נישט ארגאניזירטער טעקסטיל-אינדוסטריע.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911

די רעגיסטראציע פיהרט אדורך די מיליטער-ביורא פון מאגיסטראט אויף זאוואדזקא 11, טעגליך פון 8 ביז 3 אזייגער.

עס דארפען זיך שטעלען:

היינט, מיטוואך ד. 4 נאוועמבער

די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 5 קאמיסאריאט מיט די אותיות!

F G

און די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 12 קאמיסאריאט, מיט די אותיות:

R S Sz T U W Z Ż

מארגען, דאנערשטאג ד. 5 נאוועמבער

די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 5 קאמיסאריאט מיט די אותיות

H Ch

און די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 13 קאמיסאריאט מיט די אותיות:

A B C D E F

פון מארגען אן ווערט ביליגער פלייש

(2) אויף דער לעצטער זיצונג פון דער צעניק-קאמיסיע ביים לאדזשער מאגיסטראט זענען בעשטימט געווארען קלענערע פרייזען פאר פערשידענע פליישען.

פון מארגען, דאנערשטאג וועט כשר פלייש און גערייכערט פלייש ביליגער ווערען אויף 5 פראצענט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: ש. יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9), ל. שטעקעל (לימאנאווסקיעגא 37), ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 6), ס. האמבורג (גלובנא 50), ל. פאוולאווסקי (פיעטריקאווער 307), א. פיאטראווסקי (פאמארסקא 91).

דער טראמוואי זאל קורסירען ביינאכט אין כאינער געגענד

(2) די איינוואוינער פון דער כאינער געגענד קלייבען איצט אונטערשריפטען אויף א מעמאריאל וועגען דעם, אז דארט זאל איינגעפיהרט ווערען א שטענדיגע טראמוואי-קאמוניקאציע ביינאכט.

דער וואוקס פון דער צאהל ראדיא-אבאנענטען אין לאדז

(2) די צאהל ראדיא-אבאנענטען אין לאדז זענען פאר'ן חודש אקטאבער געשטיגען מיט 324 פערזאן. (עס זענען צוגעקומען 783 און אפגעקומען 459).

אויפ'ן 1 נאוועמבער האבען זיך אויף דער ליסטע פון לאדזשער ראדיא אבאנענטען געפונען 21400 פאמיליעס.

א ביליגע קוך פאר ארבייטסלאזע

(2) די געזעלשאפט „אדראדזעניע" עפענט דעם 6 ד. ח. א ביליגע קוך פאר ארבייטסלאזע (אויף זשגאווער 55).

א מיטאג וועט קאסטען 45 גראשען.

מעדיצינישע הילפס-אקציע פאר ארבייטסלאזע

אויף דער ווענדונג פון הילפס-קאמיטעט פאר ארבייטסלאזע האט די דאקטוירים-קאמער בעשלאסען אנצוהויבען א מעדיצינישע הילפס אקציע פאר ארבייטסלאזע.

„ווען און פון וואו זענען די יודען געקומען קיין פוילען"

רעפעראט פון ד"ר שיפער אין „וויזא"

היינט, מיטוואך, 8.30 אייענד וועט אין „וויזא" (שענקעוויטשא 26) האלטען א רעפעראט ד"ר י. שיפער פון ווארשא א. ד. ט.: „ווען און פון וואו זענען די יודען געקומען קיין פוילען".

סוף פון א לעמפעל-גנב

(2) א געוויסער סטעפאן פאוויצקי האט נעכטען בעקומען אנ'אורטייל צו זיצען אין טורמע א יאהר צייט פאר א רייה קליינע גנבות, ובפרט פאר'ן סיסטעמאטישען גנב'ענען עלעקטרישע לעמפלעך אין די קארידארען און טרעפען אויפ'ן גאנצען שטח פון 4 קאמיסאריאט.

וכוחים אויף דער אלגעמיינער פערזאמלונג

פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

זונטאג אוועגד איז — ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט — פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער היגער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

די פערזאמלונג עפענט מיט א קורצער רעדע דעפ. ד"ר ראזענבלאט. אלס פארזיצענדער פון דער פערזאמלונג ווערט געוועהלט אינזש. י. זשעלינסקי, וועלכער לאדעט איין אלס בייזיצענדע די ה"ה: ש. ז. ראבינאוויטש און ח. פריימאן און אלס סעקרעטארען די ה"ה זאב ראטקאפ און אליעזר שיין.

דער פארזיצענדער דערמאנט די מיטגלידער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, וועלכע זענען געשטארבען אין משך פון דער לעצטער קאדענץ און זייער אנדענקען ווערט בעעהרט דורך אויפשטעהען.

ארום דעם טעטיגקייטס-בעריכט ענטוויקעלט זיך א הייסע דיסקוסיע.

אינזש. זשעלינסקי האלט, אז דער קאמיטעט האט געדארפט קומען מעהר אין קאנטאקט מיט דער ברייטער ציוניסטישער מאסע.

ה' האפמאן קריטיקירט די טעטיגקייט אין צוזאמענהאנג מיט די לעצטע קהלה וואהלען.

ה' בראווערמאן, פערלאנגט צו שענקען מעהר אויפמערקזאמקייט דער יוגענד-בעוועגונג פערברייטערן די פראפאגאנדע ארבייט, צוציהען די אינטעליגענץ צו דער ארבייט.

אין די דעבאטען נעמען נאך אנטייל די ה"ה: מאגר. ק. קרויזע, ד. סאלאמאן, סטוד. גייזלער, ח. מרגליות, ב. ארדינאנס, נ. קאראטשינסקי, סטוד. לעוו, מאג. ראגאזשינסקי.

די פארשטעהער פון דער רעוויזיאניסטישער יוגענד און „על המשמר" גרופע פערלאנגען א געהעריגע פערטרעטערשאפט אין ציוניסטישען ראט.

אין נאמען פון ציוניסטישען קאמיטעט ענטפערען אויף די דעבאטען: דעפ. ד"ר ראזענבלאט, ליטווין און רומקאווסקי,

לסוף ווערט אנגענומען א רעזאלוציע, וועלכע נעמט צו קענטניש און בעשטעטיגט דעם טעטיגקייטס-בעריכט און דריקט אויס א דאנק און אנערקענונג דעם אפטרעטענדען ועד.

דעם רעזולטאט פון די וואהלען צום נייעם קאמיטעט, רעוויזיאנס-קאמיסיע און עהרען-געריכט האבען מיר שוין איבערגעגעבען אין מאנטאגדיגען נומער.

עס ווערט אויך אנגענומען א רעזאלוציע, וועלכע אנערקענט די וויכטיגקייט און בעדייטונג פון פערשפרייטען די „תוצרת הארץ" פאר'ן אויפבוי פון א"י.

די פערזאמלונג האט אויך בעגריסט די פעראייניגונג פון די יוגענד-פערבאנדען „אגודת הנוער העברי", „הרצליה" און „השוטר הלאומי".

מיט געזאנג פון „התקוה" ווערט די פערזאמלונג געשלאסען.

די קאנסערוואטיסטען האבען געזיגט אין ענגלאנד

און איז לאדז זיגט די אייגציגע

קאנקורענץ-פערפומעריע

I. DRUKIER

ZAWADZKA 5, tel. 175-92

ווייל זי בעזיצט דעם רייכסטען אויסוואהל פון די נייעסטע

פערפומען, זייפען, פודערן, קעלנישע און בלומען-וואסער

צו געבוירע פאבריקס-פרייזען.

בעמערקונג: פאר אנגראסיסטען בעדייטענדער ראבאט.

אונטערשטיצונגען פאַר אַרבייטסלאָזע

(מ) דער אונטערשטיצונגס-אַמט פאַר אַרבייטסלאָזע ביים לאָדזער מאַגיסטראַט איז מודיע, אַז פון מאָנטאג ד. 2 נאָוועמבער הויבט מען אָן צוטיילן איינמאָליגע הילף פון אַרבייטסלאָזע, פיזישע אַרבייטער אויף דער דרינגענדער מלוכה'שער אונטערשטיצונג אויפ'ן חודש סעפטעמבער.

די כללים פאַר די, וואָס מעלדען זיך איין זענען דיזעלבע, וואָס זענען געווען לעת-עתה.

איינמעלדען זיך דאַרף מען, לויט פאָלגענדען סדר:

היינט, מיטוואָך, דעם 4-טען נאָוועמבער:

K L Ł

דאָנערשטאָג, דעם 5-טען נאָוועמבער:

M N O

פרייטאָג, דעם 6-טען נאָוועמבער:

P R S

שבת, דעם 7-טען נאָוועמבער:

T U W Ż Z

די אַרבייטסלאָזע דאַרפען צושטעלען:

1) א פערזענליכען דאָקומענט, א פאַס, אָדער אַנ'אַנדער פאַפיר, וואָס בעשטעטיגען די פערזאָן; 2) א לעגיטימאַציע פון פונפ מיט קאָנטראָל-שטעמפלען; 3) א פערזיכערונגס-ביכעל פונ'ם אַרבייטסלאָזען, ווי אויך עווענטועל, פון די משפחה-מיטגלידער, וועלכע וואוינען מיט איהם צוזאַמען און פיהרען איין ווירטשאַפט.

ירידה פון אויפענטהאַלט

(2) די קאָמיסיע ביים לאָדזער וואָיעוואָדען-אַמט האָט נעכטען פעסטגעשטעלט, אַז די אויפענטהאַלט-קאָסטען זענען אין חודש אָקטאָבער, אין פערגלייך מיט'ן חודש סעפטעמבער געפאַלען אויף 2,23 פראָצענט, נישט אכטענדיג דערויף, וואָס עס האָבען זיך געהויבען די פרייזען פון ברויט, קאַרטאָפעל, מילך, און אייער.

אויף דער ירידה האָט דעצידירט דאָס פאַלען פון די פרייזען אויף מעהל, פלייש, קאַשעס און א גאַנצע רייהע אַנדערע שפייז-אַרטיקלען.

אַנ'אומגליקספאַל

(א) אויף רוג קיעלבאַסאַ און לימאַנאָווסקיעגאָ האָט זיך אויסגעגליטשט דער 31-יעהריגער גלעזער ש. ריזענצווייג (פייפער-גאַס 1) און האָט זיך מיט'ן צובראָכענעם גלאָז צושעדיגט דעם פנים מיט די הענד.

פאָגאָטאָווע האָט איהם ערטיילט הילף.

קליין קינד אַרויסגעפאַלען פון פענסטער

(א) דער 5-יעהריגער מאיר הערשקאָוויטש (קאַמיענאַ 13) איז אַרונטערגעפאַלען פון צווייטען שטאָק, און זיך צובראָכען א האַנד מיט א פוס.

פאָגאָטאָווע האָט איהם אָפגעפיהרט אין שפיטאָל.

Dr med.

H. LUBICZ

ספעציאַליסט פאַר הויט-, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען

צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43) טעל. 141-32

עמפפאַנגס-צייט 8 – 10, 12 – 2 און 5 – 8, זונטאָג און יו"ט 9–1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-זאַל

ערב א טעקסטיל-שטרייק

(א) אַלע טעקסטיל-פעראיינען פון לאָדז האָבען איצט אונטערגענומען אַנ'אַקציע צו שליסען א קאָלעקטיווע אָפמאַך.

אויב ס'זאָל נישט דערגיין צו א חסכם יושר, וואַהרשיינליך, אויסברעכען א שטרייק אין די נישט-אָרגאַניזירטע פאַבריקען.

שבת און זונטאָג וועלען אין בעזונדערע פעראיינען פאָרקומען דעלעגאַטען-פערזאַמלונגען, אויף וועלכע עס וועלען אַנגענומען ווערען ענדגילטיגע בעשלוסען וועגען אַנ'עווענטועלער שטרייק-אַקציע.

בעשלוס וועגן אַלגעמיינע ענטוואָפנונג

האָבען אַנגענומען די סטרוזשעס און הויז-דינערשאַפט

(א) דער פעראיין פון הויז-וועכטער און הויז-דינערשאַפט אין לאָדז האָט אויף זיין לעצטער פערזאַמלונג אַנגענומען א בעשלוס וועגען אַלגעמיינער ענטוואָפנונג, אין וועלכען עס ווערט דערקלעהרט, אז כל זמן ס'וועט נישט אַדורכגעפיהרט ווערען קיין אַלגעמיינע ענטוואָפנונג, איז דער שלום פון די פעלקער אין אַנ'אומאויפהערליכע סכנה.

די פערזאַמלטע פאָדערן פון די רעגירונגען וואָס זענען פערטרעטען אין דער אינטערנאַציאָנאַלער ענטוואָפנונגסקאָנפערענץ, אז זיי זאָלען אין דער היגזיכט איבערגיין פון פוסטע ריידערייען און בעשלוסען, צו פאַקטישע מעשים.

דער בעשלוס וועט איבערגעשיקט ווערען אין מיניסטעריום אין קיין גענף.

די גנבות אין רודא-פאַביאַניצער מאַגיסטראַט און די רעזולטאַטען פון דער לוסטראַציע

(א) אין צוזאַמענהאַנג מיט די גנבה'שע מאַכינאַציעס פון דעם קאַסירער פון רודא-פאַביאַניצער מאַגיסטראַט, יאַן פישער, וועלכער האָט פערשוואונדען בעת'ן אַמטירען פון דעם בורמיסטער לאַמקאָווסקי 21,000 זל. און בעת'ן אַמטירען פון בורמיסטער דאָלקאָ – 18,000 זל. ווערט א צט דורכ'ן זעלבסט-פערוואַלטונגס-אינספּעקטאָר, ש. שמשערבינסקי דורכגעפיהרט א גענויע רעוויזיע פון דער דאָרטיגער מאַגיסטראַט-ווירטשאַפט.

די אחריות פאַר די מיסבריוכען וועלען אויך טראָגען די אויבענאַנגערופענע בירמיטשטער.

עס איז אויך פעסטגעשטעלט געוואָרען, אז אין פערקעהר געפינען זיך א סך מאַגיסטראַט-וועקסלען, וואָס האָבען נישט קיין דעקונג.

א סעגאַלאָוויטש-פריהמאַרגען

אין יודישען קאַמעראַל-טעאַטער

זונטאָג אין דער פריה וועט אין יודישען קאַמעראַל-טעאַטער פאָרגעקומען א פאָרלעזונג פון בעריהמטען דיכטער ז. סעגאַלאָוויטש א. נ. „די יודישע קוואַרטאַלען אין פאַריז און לאָנדאָן".

נאָך דער פאָרשטעלונג וועט סעגאַלאָוויטש לייענען הומאָריסטישע דערצעהלונגען.

די פאָרלעזונג ווערט אָרגאַניזירט פון דער געזעלשאַפט פאַר לאַנדקענטשאַפט.

עס איז קיין ספק נישט, אז די דאָזיגע ליטעראַרישע אימפּרעזע, וואָס איז אין דער לעצטער צייט א זעלטענהייט אין אינזער שטאָט, וועט האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג.

לאָדזער יודישער קאַמעראַל-טעאַטער אַלעע 1-טער מאַי 2. דירעקציע: דוד צעלמייסטער

XVI יאָר ווילנער טרופּע אָנפירונג: מ. מזאה.

היינט, מיטוואָך, דעם 4-טען נאָוועמבער 9.15 אָוונד

צו ביליגע פרייזען ביז 2 זל. ערשטע רייהע

„גרינע פעלדער"

פאָלקס שטיק אין 3 אַקטען פון פרץ הירשביין.

רעזשי-בעניאָונג יעקב שיגאַריז.

אכטונג, יידישע טעאַטער-מיליאָנען!

גרייט זיך אַלע אויף דעם פרייטאַג-שבת!

עס טרעטען ווידער אויף נאָר עטליכע געצעהלטע פאָרשטעלונגען

דינה האַלפּערן און סעם בראָנעצקי

מיט זייער אַנסאַמבל אין זייער סעזאָן-שלאַגער.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער.

גוט מאָרגען!

אַרבייטסלאָזע דאַזאָרס, נעבעך!..

ווענען דעם, וואָס איהר זאָגט: סענסאַציעס — א וועלט מיט סענסאַציעס. איין סענסאַציע טשעפּקאָווער פון דער צווייטער. אַמעריקאַנער בענק זינגען דעם צווייטען פסוק פון שיר-השירים... דער פונט איז געוואָרען „לייכטער" אויף דער וואָג... די אויפגעקומענע נגידית'טע — פראַנקרייך „שטיצט" דאָס „פער'קבצנ'טע" אַמעריקאַ. אין וואַרשאַ האָבען מיר די אמת'ע „סענסאַציע" — סענסאַציעס מיט סענסאַציעס!

די ריכטיגע סענסאַציע, האָבען מיר אָבער געהאַט די הייַנטיגע וואָך אין וואַרשאַ — א צוזאַמענפאָהר פון קהלות-פאָרשטעהער. ביי איין טיש האָבען זיך געזעצט ציוניסטען מיט אַגודה'ניקעס, און ס'איז נישט פאָרגעקומען קיין ערד-ציטערניש...

געקומען זענען זיי קיין וואַרשאַ רעדען וועגען בייעם געזעץ, און גערעדט האָבען זיי נישט וועגען דעם בייעם געזעץ, נאָר וועגען דעם בייעם געזעץ (מיט בענקלעך און מיט פלאַשען) אין דער וואַרשאַווער קהלה.

וואָס וועלען די דאָזאָרעס לויט דעם בייעם קהלות-געזעץ האָבען צו טון?

די קהלות וועלען זיך בעשעפטיגען מיט רכילות און פּליאָטקעס. די ציוניסטישע דאָזאָרעס וועלען האָבען אַנ'אויפגאַבע צו דעמאַסקירען די אַגודה'שע דאָזאָרעס, און די אַגודה'שע דאָזאָרעס וועלען זיך בעמיהען די ציוניסטישע דאָזאָרעס צו דערצעהלען די מעשה פון שוויגער...

די דאָזאָרעס וועלען נאָך האָבען אַנ'אויפגאַבע, צו טרינקען קהלה-טיי מיט לימינע א.אַ.וו.

דאָס איבעריגע, ווי: איינמאַהנען עזאַט, שחיטה דיינים, מיט דער אַלטשטעטישער שוהל, און מיט'ן בעגראָבען יודען, וועט זיך שוין די רעגירונג אַליין אַנ'עצה געבען....

אפשר וואָלט מען בעצייטענס א טראַבט-געטון, וועגען אַרבייט פאַר די אַרבייטסלאָזע דאָזאָרעס !....

אב—נעק.

אונטערגעצינדען מחמת נקמה

(2) אזוי ווי דער פויער אנדזשיי פאַרטשעווסקי פון דאָרף וואָלאַוויצע הינטער זדונסקא וואָליא האָט זיך אָפגעזאָגט אַריינצונעהמען צו זיך אויף נאַכטלעגער דעם לאָדזער וואַצלאַוו דאַבראָדזשעי (פון קלימקאַ גאַס 9) האָט דער לעצטער, אויס נקמה, אונטערגעצינדען פאַרטשעווסקי'ס סטאָדאָלע.

מען האָט דעם אונטערצינדער אַרעסטירט.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

מיטוואָך, ד. 4 נאָוועמבער

11,58 צייטסיגנאַל, 12,10 גראַמאָפאָן, 3,50 גראַמאָפאָן. 4,00 לעקציע ענגליש, 4,20 פאָרלעזונג, 4,40 גראַמאָפאָן, 5,10 פאָרלעזונג, 5,35 קאָנצערט, 6,50 פערשידענעס, 7,15 האַסטקעסטעל, 7,30 רעפּערטואַר, 7,40 קאָמוניקאַט פון לאָדזער האַנדעלס-קאַמער, 7,45 ראַדיאָ פרעסע, 8,00 פעליעטאָן, 8,15 יעזשבי, 9,05 ליטעראַרישע פערטעל שעה 9,58 קאַמער-קאָנצערט, 10,15 גראַמאָפאָן. 10,30 קאָמוניקאַטען, 10,45 אויסלענדישע טראַנסמיסיע.

ר. איזראַעל.

קאַפּערעלע

א סענסאַציאָנעל-ראָמאַן פון דער לאָדזער ווירקליכקייט

(11

— האָסט דו זיך דערוואוסט, וואָס פאַראַ פאַרפאַל ס'איז פאָרגעקומען אויפ'ן גרינעם מאַרק.

— ניין, איך ווייס גאָרנישט, איך האָב נישט געהאַט קיין צייט אַפילו זיך וועגען דעם צו דערוויסען, איבערייגענס, בעפאַלט מיך עפּעס א שרעק, איך האָב שטאַרק מורא פאַר דער ידיעה, וואָס איך קען בעקומען וועגען האַנקאַן.

— איצט ערלויב, לעאָן, אויב איך וועל דיך עפּעס פרעגען, איך טו עס נישט צוליב אייפערזוכט, דו קענסט דאָך מיך און ווייסט, אַז איך בין נישט פון די, וועלכע וואָלטען דאָס אַרויסגעוויזען, ווען אַפילו איך וואָלט געווען אייפערזיכטיג.

— אָבער פּערעלע, מיין נשמה, וואָס רעדסטו...

— איך וויל דיך פרעגען מיט וואָס פאַראַ שליחות האָסט דו געשיקט האַנקאַן?

לעאָן האָט געשוויגען.

— קענסט דו דאָס מיר נישט זאָגען?

— דערווייל נישט, פּערעלע, פרעג מיך נישט איך בעט דיך. ס'וועט קומען א מאָמענט ווען איך וועל דיר אַלץ דערצעהלען, אָבער נישט איצט, פּערעלע, נישט איצט.

— אויב אַזוי פרעג איך נישט מעהר, קום, לעאָן, אַרומיר וועלען זיך דערוויסען, וואָס מיט אייער ... איז געשעהען.

ביידע האָבען זיך געגרייט אַרויסצוגעהען. אין דעם מאָמענט האָט אימיצער לייכט אָנגעקלאַפּט אין טיר. די פרוי האַלפּערן וועלכע איז די גאַנצע צייט געזעסען אין צווייטען צימער, איז אַרויס עפענען. פון קאָרידאָר האָט זיך געהערט די שטימע פון פרוי האַלפּערן און נאָך עפּעס א פרויענשטים, וועלכע האָט זיך געפרעגט אויף פּערעלען.

— געוויס איז זי אינדערהיים, פרוי ראָזענטאַל, ביטע קומט אַריין ווייטער.

די פרוי, וועלכע האָט זיך געפרעגט אויף פּערעלען איז אַריינגעקומען אין שטוב, סיי פּערעלע און סיי לעאָן זענען געבליבען שטעהען ערשטוינט. נישט קענענדיג קיין וואָרט אַרויסריידען.

— מאַדאַם ראָזענטאַל, איהר זענט געקומען אַהער, דאָ צו מיר? צי איז עפּעס געשעהען מיט'ן האַר שעף?

— ניין, ס'איז גאָרנישט געשעהען, פריילין האַלפּערן.... אבסאָלוט גאָרנישט....

די פרוי האָט געשטאַמעלט, ווייל זי האָט דער זעהען אין צימער לעאָנען, ביי לעאָנען איז אויך דאָס לשון אָפּגענומען געוואָרען, ווייל ער האָט דער קענט אין איהר די דאַמע, וועלכע איז דעמזעלבען טאָג געווען ביי איהם און אין זיין צימער אָפּגעשפּילט אזא נישט-אַנגענעהמע סצענע. איצט האָט לעאָן זיך דערוואוסט, אַז די דאַמע הייסט ראָזענטאַל אָבער ער האָט נאָך אַלץ נישט געוואוסט, ווער זי איז.

— ס'איז גאָרנישט געשעהען, פריילין האַלפּערן, האָט די דאַמע געזאָגט, קומענדיג אַביסעל צו זיך, איהר דאַרפט זיך גאָרנישט שרעקען. איך בין נאָר געקומען אַהער אייך צו בעזוכען, איך האָב זיך שוין לאַנג אַהער געקליבען צו אייך, נאָר ס'איז מיר קיינמאָל נישט אויסגעקומען.

— איך טו אַזוי ביי אַלע בעאַמטע פון מיין מאַן, האָט די דאַמע שעלמיש געזאָגט, איהר בעהמט דאָך מיר נישט פעראיבעל....

לעאָן האָט געשוויגען, ער האָט זיך געלאָזען צייט צו אָריענטירען, וואָס ער זאָל טון, ער האָט שוין פערשטאַנען, אַז די דאַמע איז די פרוי פון פּערעלעס שעף, דעם באַנקיר ראָזענטאַל. דעריבער איז איהם נאָך מעהר אויפפאַלענד געווען די אויפפיהרונג פון דער מאַדאַם ראָזענטאַל ביי איהם און קאַוואַלערסקען צימער.

פּערעלען האָט דער ענטפער פון איהר שעפין נישט צופרידענגעשטעלט, דאָך האָט זי נישט געהאַט די דרייסטקייט עפּעס צו פרעגען.

— פערשטעהט זיך מאַדאַם, אַז איך האָב נישט פעראיבעל, אָבער ענטשולדיגט מיר מאַדאַם איך בין אַנ'אויפריכטיגער מענש און איך מוז אייך זאָגען, אַז איך האָב דעם איינדרוק, אַז נישט נאָר דער אינטערעס צו ה' ראָזענטאַלס בעאַמטע האָט אייך דאַ אַהערגעבראַכט.

— איהר זענט נישט דיסקרעט, פריילין האַלפּערן, גאָרנישט דיסקרעט. יעדענפאַלס, ענטשולדיגט, וואָס איך האָב אייך געשטערט. איך זעה, אַז איהר האָט א גאַסט.

פּערעלע האָט פערשטאַנען, אַז דאָס איז אַנגעהעריגעש אויף איהר טאַקטלאָזיגקייט, וואָס זי האָט נישט פאָרגעשטעלט לעאָנען פאַר דער דאַמע, זי האָט זיך באַלד געכאַפּט און פאָרגעשטעלט

— מאַדאַם ראָזענטאַל — הער דרייהאָרן.

לעאָן איז צוגעגאַנגען צו דער דאַמע, אַזוי ווי ער וואָלט זי דאָס ערשטע מאָל געזעהען, זיך דזשענטעלמעניש פערנויגט און א קוש געגעבען אין האַנד.

די דאַמע איז שוין געווען גאַנץ אַנדערש אַנגעטון ווי מיט עטליכע שעה פריהער, ווען זי איז געווען ביי דרייהאָרנען. פון איהר האָט זיך געהערט דער ריח פון טייערע פּאַרפיומען, פון איהרע פינגער האָבען געוואָרפען פאַרביגע שטראַהלען די ברילאַנטענע רינגען, וואָס זי האָט געטראָגען. זי האָט געוואָרפען שעלמישע בליקען סיי אויף פּערעלען און סיי אויף לעאָנען.

— איך האָב געהערט, אַז איהר האָט אַזא עכט יודישען נאָמען, וועלכען איהר ווילט נישט איבערענדערען, איהר ערלויבט נישט, אַז מען זאָל אייך אַנדערש רופען, האָט די פרוי ראָזענטאַל צוגעהויבען דאָס געשפּרעך, נאָר כדי צו האָבען וועגען וואָס צו רעדען.

— איך האַלט, אַז מיין נאָמען איז נישט מיאוסער ווי אַלע אַנדערע, דעריבער האָב איך זיך נישט מיט וואָס צו שעהמען, האָט פּערעלע געענטפערט אויך נאָר צוליב דעם, כדי עפּעס צו ענטפערען.

פּערעלע האָט געוואַרט ביז איהר שעפין וועט דאָך אַרויסזאָגען וועגען וואָס זי איז דאַ אַהער געקומען.

(פאָרטזעצונג קומט).

געשאַפען א יודישער איבערראַט פאַר האַנדווערקער-ענינים אין לאָדז

לויט דער איניציאַטיוו פון דער האַנדווערקער קאָמיסיע ביי דער געזעלשאַפט „אָרט" איז נעכטען פאָרגעקומען די צווייטע קאָנפערענץ פון די פאָרשטעהער פון די יודישע צעכען וועגען שאַפען אַ איבערראַט פאַר די ענינים פון די יודישע האַנדווערקער אין לאָדז.

נאָך אַ לאַנגער דיסקוסיע איז ענטגילטיג צושטאַנד געקומען דאָס שאַפען פון דעם איבערראַט. צווישען אַנוועזענדע פאָרשטעהער פון 15 צעכען, האָט זיך נאָר איינער (פון וואָלטשאַנסקאַ 19) ערקלערט אז ער בעציהט זיך צו דער נייער אינסטאַנץ מיט רעזערוו און וויל אין דער אָפּשטימונג נישט אַנטיילנעהמען.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז צום פּרעזידיום פון איבערראַט זאָלען געהערען 17 פּערזאָן: 9 האַנדווערקער-ראַטמענער, 5 פאָרשטעהער פון די צעכען און 3 מיטגלידער פון דער האַנדווערקער-קאָמיסיע ביים „אָרט".

פון די צעכען זענען אין פּרעזידיום געוועהלט געוואָרען פאָלגענדע ה"ה: ליבערמאַן, זילבערבערג, הערשקאָוויטש, גלאַטמאַן און מאַרקעוויטש.

—=:O:=—

יודישע געזעלש. פאַר לאַנד-קענטשאַפט אין פּוילען לאָדזער אָפּטיילונג

זונטאַג, ד. 8 נאָוו. 11.30 פריה קומט פאָר אין קאַמעראַל-טעאַטער, אַלעע 1. מאַי 2

א סעגאַלאָוויטש-פריהמאָרגען

מיט פאָלגענדען פּראָגראַם: 1) וואַנדער-איינדרוקע פון פּאַריז און לאָנדאָן 2) נייע און אַלטע הומאָריסטישע ערציילונגען

א. ט. 1) פּאַריז; 2) ווי אַזוי יודען רעדען פראַנצויזיש; 3) פּאַריזאַר האָבען יודען אַ סך קינדער אין פראַנקרייך; 4) דער יודישער קהל-פּאַל (דאָס פלעצעל), 5) חמשהעשר אין לאָנדאָן; 6) מען שפּילט אויף פערד; 7) אַ הון פערשפּילט אַ דאַווענען; 8) וועמען נישט צו זיין אַ לאָרד?

בילעטען פון 50 גר. ביז 1 זל. צו בעקומען אין לאָקאַל פון דער געזעלש. פּיעטריק. 56 פון 8 ביז 10 אָוונט, ווי אויך אין דער קאַסע פון טעאַטער. 1682

דיכטער מ. ראַוויטש'ס רעפעראַט וועגען „אפריקא"

אויף דער טעמע וועט דיכטער מ. ראַוויטש רעפערירען אין פילהאַרמאָניע-זאַל שבת, ד. 7 ד. ח. דיכטער ראַוויטש האָט אַ האַלב יאָהר פערבראַכט אין אַפריקע, אַרומגערייזט און געזעהן אַלע מערקווירדיגקייטען פון דעם נאָך האַלב געהיימניספולען לאַנד. דורכשטודירט דעם מצב און לעבענס-אַרטען פון די „שוואַרצע", אויסגעפאָרשט און אַריינגעדרונגען אין זייער נשמה, געטראָפען זיך מיט אויסטערלישע טיפּען פון אַפריקאַנער. ה' ראַוויטש האָט זיך אומעטום געטראָפען מיט די יודען איינוואוינער פון אַפריקא און אויך וועגען זיי וועט ער דערצעהלען. די פאָרלעזונג וועט אילוסטרירט ווערען מיט 40 ליכט-בילדער, געוויזען דורך אַ עפּידיאַסקאָפּ.

„דער קאָאָפּעראַטאָר"

עס איז ערשינען דער 11-טער נומער פון דער פּאָפּולערער קאָאָפּעראַטיווער צייטשריפט „דער קאָאָפּעראַטאָר" מיט דעם פאָלגענדען אינהאַלט:

צום „אָפּשפּאָרונגס-טאָג (אויפרוף); די אָפּשפּאָרונגען און זייער וויכטיגקייט פאַר דער קאָאָפּעראַטיווער קרעדיט-בעוועגונג — מרדכי בן הלל הכהן, די „אויפצדלאָששטשען"-בעוועגונג אין פּוילען — ה. ט., שפּאָרען, שפּאָרען און נאָך אַמאָל שפּאָרען — י. וואַק, די אויפגאַבען פון קאָאָפּעראַציע אין דער צייט פון עקאָנאָמישען קריזיס (פון אַ רעפעראַט) — פּראָפ. וולאַדיסלאַוו גראַבסקי, קאָאָפּעראַטיווע טהעאָריעס אין „מלחמה געגען מלחמה", פון דער קאָאָפּעראַטיווער פּרעסע: וועגען אַ יודישען ווירטשאַפטליכען קאָנגרעס — X; פערשידענעס.

„דער קאָאָפּעראַטאָר" ווערט אַרויסגעגעבען שוין דאָס דריטע יאָהר דורכ'ן „אַלגעמיינעם קאָאָפּעראַטיווען-פערבאַנד" אין לעמבערג.

פון דער לאָדזער געלד-בערזע

דאָלאַר, אָפיציעל — 8,86,50

דאָלאַר נישט-אָפיציעל — 8,87

פונט, אָפיציעל — 32,70

דייטשער מאַרק, אָפיציעל — 2,10

לאָדזער פאַנד-בריף, אָפיציעל — 63

Dr. J. HERSZFINKEL

ספּעציאַליסט פאַר קינדער-קראַנקהייטען

האָט זיך איבערגעצויגען

אויף זשעלאַנאַ 8a, טעל. 111-87

נעהמט אָן פון 8–9 און פון 3–5 נאָכמ.

לעטשניצע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

רענטגען-אינסטיטוט און ערצליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגערזשער 17, טעל. 116-33

ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק אויגען-קראַנקה פון 1–2

ד"ר וויינבערג אינערע, הערץ און לונגען פון 1–2 און פון 6–7

ד"ר יוסטמאַן נערוועז-קראַנקה. פון 12–2

ד"ר סטופּעל ציינגען פון 12–2 און 4–6

ד"ר פּאַפּיערני פרויען- און געבורטס-הילף פון 1–11½

ד"ר האַנטמאַר כירורגישע קראַנקה. פון 5–6

ד"ר ראַקאָווסקי נאָז, האַלז און אויערען-קר פון 10–11, 2–3 און פון 6–7

ד"ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען פון 11–12 און פון 4–5

ד"ר רוזשאַנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1–2

נ. ראָזעס צאָהן-ארצט פון 9–1

א. גראַדזענטשיק צאָהן-ארצט פון 3–7

צאָהן-טעכניש-אַרבייטען, בעלייכטונגען, קוואַרצן, טאָמטען א.א.ה. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגען-שטראַלען, פאַר בעשטראַלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּען, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע

אַלע מעגליכע אַנאַליזען.

אימפונגען נעגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין).

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאַג.

וויזיטען אין שטאָט.

מוזיקאַלישע נאָטיצן

„באָריס גאָדונאָוו" (אָפּערע אין 3 אַקטען פון מוסאָרסקי, דיר. באַלעריאַן בערדיאַיעוו)

מוסאָרסקי, דער פאָלקס-פּאָעט אין טענער, האָט געוועקט דאָס פאָלק מיט איידעלע אָבער זעהר קרעפטיגע מיטלען; מיט פאָלקס-מוזיק, אַזוי ווי פיהלענדיג, אַז מיט דער מוזיק וועט ער פעאיידעלען די וואולקאַנישע קראַפט, וואָס וואָרצעלט אין רוסישען פאָלק

אויסער פאָלקלאָרישע לידער געהאַלטען אין פאָלקס-טאָן, וואָס איז געזונגען געוואָרען סיי פון פאָלקסמענשען, סיי פון אינטעליגענטען, האָט ער זיך אונשטערבליך געמאַכט מיט זיינע צוויי גרויסע אָפּערען די היסטאָרישע „באָריס גאָדונאָוו" און די פאָלקס-אָפּערע „כאָוואַנשטשינאַ". אין „באָריס גאָדונאָוו" האָט ער אַזוי בולט אויסגעדריקט די טראַגעדיע פון „סאַמאָזוואַניעץ", אַזוי ווי ער האָט אויסגעדריקט אין „כאָוואַנשטשינאַ" ס'גאַנצע פאָלקס לעבען און פאָלקס-זיטען פון דעם גרויסען רוסישען פאָלק

„באָריס גאָדונאָוו" איז מאָדערן בעאַרבייט געוואָרען פונ'ם גרויסען קאָמפּאָניסט רימסקי קאָרסאַקאָוו, און ווען מען הערט די אָפּערע מיט'ן פולבעזעצטען אָרקעסטער, און מיט אַלע „עקסטאַזיס" פון אַ גרויסע אָפּערען-בינע, מאַכט זי אַנ'אונפערגעסליכע ווירקונג.

דאָ ביי אונז, האָבען מיר נאָר ליידער געהערט פראַגמענטען, אָהן כאָר, וועלכער שפּילט נישט קיין קליינע ראָל. דורכגעלאָזענע אָרקעסטער-פּאַרטיען א. אז. וו. ס'איז נאָר געבליבען די סאָליסטישע לייסטונגען, און די האָט בעפרידיגענד דורכגעפיהרט סצעניש און געזאַנגליך פון אַלעקסאַנדער מיכאַלאָווסקי, („באָריס" און „וואַרלאַם") די איבריגע ראָלען פון דאַבאַש — האַלינאַ לעשקאַ (מאַרינאַ), יאַנאָווסקי (פירשט סאַיסקי). אין בעזונדער דער דיריגענט בערדיאַיעוו האָבען בייגעטראָגען, אַז די אָפּערע זאָל דאָס מאַכען די ריכטיגע ווירקונג, ווי עס ענטהאַלט אין זיך די פּאַרטיטור

* * *

ארטור רובינשטיין קלאַוויר-רעסיטאַל.

איבער דעם גענialen קינסטלער האָבען מיר שוין געהערט פיל מאָל און כאַראַקטעריזירט זיין קונסט, ווי עס פערדינט אַזאַ וועלט-בעריהמטער קינסטלער און דאָך נאָך יעדען זיינעם פּאַרטראַג, קען מען זיך נישט אָפּהאַלטען פון לויב-געזאַנג איבער די גרויסע קונסט און ווירקענדע קראַפט, וואָס הויכט-אויס יעדע פון איהם געשפּילטע קאָמפּאָזיציע, מעג עס זיין קלאַסישע, ראָמאַנטישע אָדער נאָר אימפּרעסיאָניסטישע, אַלץ און אין אַלעם לעגט ער זיין הויכע סטילערישען סטעמפּעל. אונז, לאָדזער, איז בעזונדער אַנגענעם צו קאָנסטאַטירען אָט די הויכע קונסט. אין אַ געוויסען פּרט פיהלען מיר זיך שטאָלץ, ווייל דער גרויסער קינסטלער, אַרטור רובינשטיין, איז דאָך אונזערער אַ בן-עיר.

D-ski

Dr. med. H. GUTSZTADT

ספּעציאַל-אַרצט פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

ZACHODNIA 62 (Śródmiejska 14)

telefon 129-52.

נעמט אָן פון 9–10 פריה און פון 5–7 אָוונט.

א בשורה טובה דעם לאָדזער טעאַטער-עולם!

די טעמפּעראַמענטפולע, פלאַם-פייערדיגע און צאַפּלדיגע —

רעגינא צוקער

הויבט אָן פרייטאַג, דעם 6 נאָוועמבער שפּילען אין „פילהאַרמאָניע"

אין דעם לעצטען אמעריקאַנער אָפּערעטען-שלאַגער

דעם טאַטענ'ס זונדעלע

ווילט איהר האָבען אַנ'אונג שבת? – רעזערווירט אייך דעם פרייטאַג אָוונט, און בעשטעלט אייך מיט אייערע פריינד און בעקאַנטע צו דער גרויסער פייערליכער פּרעמיערע מיט

רעגינא צוקער אין דער לעצטער אמעריקאַנער שלאַגער-אָפּערעטע „דעם טאַטענ'ס זונדעלע"

איך יודישען טעאַטער איז „פילהאַרמאָניע".

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE

ZIELONA 6.

Telefon 12-333

tel. 12-333 tel. 12-333

ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אַלע פּלוצימדיגע פאַרפאַלען צו יעדער צייט ביי טאָג און ביי נאַכט ווי אויך אין אַלע אַקושעריע און גינעקאָלאָגישע הילף.

קלעפּסידרעס

צו זעהר ביליגע פּרייזען

בעהמט אַן די דרוקעריי פון

„נייעם פאָלקסבלאַט"

די קלעפּסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאַנדערגעקלעבט איבער דער שטאָט.

היינט פּרעמיערע — פּרעכטיג פילם-מייסטערווערק, רעזשי — E. GREGOR אונטער'ן נאָמען: — היינט פּרעמיערע

„שטיפּערישע סטודענטקעס"

Bessie Lowe, Cliff Edwards

ליבעס-דראַמע, געשאַפען אויפ'ן גרונד פון עקסצענטרישע אַרויסטריטען פון די היינטיגע מאָדערנע מיידלעך. רוף פון געשלעכט! וואהנזין פון ליידענשאַפט און פערלאַנג. —— אין די הויפּט-ראָלען:

אָנהויב אין געוועהנליכע טעג 4.30 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג – 12.30 בייטאָג.

פּאָפּולערע פּרייזען פון די פּלעצער. פּאָפּולערע פּרייזען פון די פּלעצער.

קלאַנג-קינא-טעאַטער APOLLO

היינט פּרעמיערע — סענסאַציע, הומאָר און פערוויקלונג פון פרעהליכע סיטואַציעס א. נ. — היינט פּרעמיערע

דאָס ענטלויפען פון גליק

— אונגעוועהנליכע ליבעס-פּאַסיונען פון צוויי אַלטע ים-וועלף.

דער דאָן-זשואַן פון די ימים Victor Mc. Laglen איבער-קאָמיש. E. Brendel און די ריי-צענדע Fifi Dorsay

אָנהויב טעגליך 4 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג–12 בייטאָג.

זיכערע הילה און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייער נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרוים אזוי ווי א סענישען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאפ און עס פאלט אריין אין דעם כוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער פראגדינג אומשטערבליך. ספעציעל גומענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכנט גוט דורך גרויסע פראפעסאר'ען מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר בראכורטוויגג מעסמינגעי זיכער דעם שוערסטען און נעטהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס דיסווינגעו מיט הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערטרומטע פוס און פלאטס-פוס ספעציעלע איינלעגען אין די שיך. הינטערליכע שמענע פיס און הענד, גאפענע ואקען פאר די גרעסטע קראנקע ארבען. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומ-בעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזי-טעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש. פראפ. דר. י. מא-רישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

א דאנק דעם גרויסען ספעציאליסט דעם ה' דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) בין איך בע-פרייט געווארען פון א שווערער אפעראציע, וואס האט מיך געדראהט צוליב דער ברוך-קראנקהייט. אין די קריטישסטע טעג האט ה' דיר. י. ראפאפארט נישט געשוינט קיין מיה און האט נישט געזעהן, ביז מיין געזונד-צושטאנד איז געווארען בעפרידיגענד און פאר אונז אויפז כח און אויסקורירען מיך פון אונז געפעהרליכער ברוך-קראנקהייט דריק איהם אויס מיין עפענטליך דאנקבארקייט

לייזער מאביאש, לאדז, נאוואמיעסקא 7, 3. שט.

קלאנג-קינא MIMOZA

קילינסקיעגא 178

היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסע פרעמיערע א. נ.:

געשפענסט פון די סאלאנען

אין די הויפט ראלע:
Muriel Angelus, Frank Perfitt, J. Rajne

אנהויב 4 נאכמ., שבת און זונטאג 2 בייטאג
אויפ'ן ערשטן סעאנס אלע פלעצער 60 גר

קלאנג-קינא-טעאטער ZACHĘTA

זגערזשער 26 26

היינט און פאלגענדע טעג!
מייסטערווערק פון אלע צייטען!!
ליבעס-פאעמע, וועגען וועלכער די וועלט האט נישט געטרוימט.
רוהם פון דער קלאנג-פילם-קונסט א. נ.:

„קעניג פון די בעטלער"

די ראלע פון פאעט-בעטלער שפילט דער הויפט-ארטיסט פון ניו-יארק

DENIS KING

דאס מעכטיגע שפילען פון אקטיאר און זינגער פערטושט מיט רוהם אלע ביז-איצט געזעהענע ביהנע און עקראן-שטערנס.
אין דער ראלע פון דער פירשטין דער סובטעלסטער סטאר פון עקראן

Jeanette Mac Donald

בעריהמט פון פילם „ליבעס-פאראדיז".
מ'בעט דאס ג' פובליקום צו קומען אויף די פריהערדיגע סעאנסען

קירצליך: „דער למד'וואוו'ניק"

אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

יעדער איינציגער מעבעל

האט זיך אי-בערצייגט, אז פאר-דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א.ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען

11-טען ליסטאפאד 9

קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 2—3

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט לאסמעטיק.

-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
- בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. -

וויזיט 3 זל.

Dr. med. W. Eychner

גינעקאלאג-אקושער
11 זגערזשער 11
טעלעפאן 134 72
נעמט אן פון 3—4 נאכמ
אין פון 7 — 9 אוונד

אנ'ארט צו שלאפען

פאר 2 אנשטענדיגע יונגעלייט, איז אפצוגעבען
צו ערפאהרען
פיעטריקאווער 33,
אין 2 טען הויף, פארטע"

געוו. אסיסטענט פון די קליניקען פון אוניווערזיטעט אין בערלין

Dr. med. STARKER

וועגערישע, הויט, האר און בלאז-קראנקהייטען

12 שרודמיעסקא 12

טעל 126-87

נעהמט אן פון 9—11 און פון 4—8 אוונד.
זונטאג און יום-טוב פון 9 ביז 1 מיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן

„SANATO"

כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראראווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג

ד"ר מעד. ש. איגער. ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט

אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאכאש
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס-שעה'ן פון 11 ביז 12 נאכמיטאג.

קליינע אנאנסען

פרייז פון אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

א שאפע אויף קויהלען, ס'קען אויך זיין אויף אנדערע זאכען אויף ווסכאדניא גאס ביליג צו פער-דינגען. צו ערפאהרען וואלבארסקא 12, ביי גאלדמאן.

עטליכע סאלידע יונגעלייט קענען בעקומען לאזשי ביי אנ'אינטעליגענטע פאמיליע. פאמאר-סקא 14, 2. שט. פראנט, וואוינונג 4.

וואוינונגען צו פערמיטען, איינצעלנע שטובען אויף פראנציסקאנער גאס. צו ערפאהרען מרדכי גבאי'ס גאס 9, ביי צוקערמאן.

פערשידענעס

אכטזיג. פאנטאפעל-בראנזשע! פאמפאנעס 50 גראשען 24 שטיק ווערט זאפארט געליפערט. פראווינץ דורך פאסט. ציגעל גאס 37, 3. שט. וו. 10 אין ראלנא 17, וו. 5, ביים באלוטער פלאץ.

צו פערקויפען א מאטאר 1 פערדע-קראפט. ציגעל-גאס 7, קווער אפיצינע, 1. שט., וו. 19. ס'ווערט אויך געזוכט א יונגע. 7398

Zaginiony został weksel na 80 zł. pł 31 Lipca 1931 z wyst. M. Z. Glatsztajn. Weksel unieważniam. Zwrócić takowy do admin nin pisma.

עס איז נויטיג

א פעהיג מיידעל, וואס וויל זיך אויסלערנען דאס מענער-וועש-פאך אין א קורצע צייט קען זיך מעלדען אין דער פ אצאווניע פון וועש פאלוד-ניאווא 6, בוימגארטען. 7388

נויטיג א צושניידער צו גארסעטען, פאסקעס, ביוסטאנאשעס, אויך קינדער-וועש. אדרעס צו ער-פאהרען אין אדמיניסטראציע. 7384

אנ'ארענטליכער יונגערמאן, בעקאנט אין דער מאנופאקטור בראנזשע זוכט א פאסטען. צו דערוויסען פולנאצנא 10, אין פריכטען-געשעפט. 7381

לאקאלען

א צימער אויף חודש-געלד פאר א צאהן ארצט עווענטועל פאר א שניידערין אדער וועש נייהערין, ווי אויך א בעזונדער געוועלב פאר א ביורא פראשב ביים באלוטער מארק. צו ערפאהרען לי-גנעוויצקא 27, וו. 13. 7388

קליינער זאל פילהארמאניע

געוו. „OAZA" נארוטאוויטש 20

צו פערמיטען

אויף

דאנסינגען,
ראוטען,
אקאדעמיעס,
פארלעזונגען,
פערזאמלונגען,
מיטינגען,
קערמאשען,
ווי אויך אויף טערס.
אויסשטעלונגען

זעמטל. אינפארמאציעס ערטיילט די פער-וואלטונג פון פילהארמ.זאל, טעל. 213-84

בוכהאנדלונג נ. בערלינסקי, לאדז

חודש פונ'ם יודישן בוך, ארגאניזירט לויט דער איניציאטיוו פון פען-קלוב. איבער 1000 בעסטע ביכער פון דער יודישער ליטעראטור, כמעט צו האלבע פרייזען. אין דער רשימה געהען אריין די וויכטיגסטע ווערק פון דער יודישער און וועלט-ליטעראטור פון די בעדייטענדיגסטע פערלאגען.

נאר איצט האט איהר די געלעגענהייט זיך צו פערשאפען די בעסטע ווערק צו האלבע פרייזען. קומט און זעהט אדורך די רשימה און איהר וועט זיך איבערצייגען, דאס ביי מיר בעקומט איהר אלערליי ביכער אויף די בעסטע בעדינגונגען. בעזוכט מיין בוכהאנדלונג אויף אלטשטאט 12 אין הויף, 2. שט. קויפען איז נישט פערפליכטעט.

שייטלען

מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאסיג און רעעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
ביי קערש, סקווערארווא 15
לינקע אפיצינע, 1-שטער שטאק.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

וויכטיג פאר לאדז

און דער פראווינץ!

דערמיט מאכען מיר בעקאנט דער ג. קונדשאפט, צו אונזער לאגער אין לאדז,
פיעטריקאווער 40, לינקע אפיצינע, פארטער א. פ.

SKŁAD KOMISOWY

Przedsięb. Handlowe „REZYNA"

איז פערזעהען מיט א רייכען אויסוואהל פון זעמט-ליכע קאלאשען און באטען פון דער פירמע

„REZINOTRUST"

צו מעסיגע פרייזען מיט אכטונג

Przedsięb. Handl. „REZYNA"
Łódź, Piotrkowska 40
tel. 145 32.

DOKTOR H. WOŁKOWYSKI

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אוונד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

אנאנסען-פרייז פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4
פאר א מילימעטער-שורה נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8
איבער דער קאפ 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פראווינץ 6—5 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן איינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat". Piotrkowska 23.